יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הײַנט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 25 | Łódź, Poniedziałek, 29 stycznia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, יג שבט תרצ״ד | № 25

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

שלום = שטרעבונגען פון די סאוויעטען

גרויסע רעדע פון סטאלינען

מאסקווע, 28. (ספ. טעל.)

סטאלין האט אויפ'ן קאמוניסטישען קאנגרעס אין ראטענפערבאנד געהאלטען א גרויסע רעדע אין וועלכער ער האט בעריהרט די וויכטיגסטע פראבלעמען פון דער אינגערליכער ווי פון דער אויסערליכער פאליטיק פון רוסלאנד. יאפאן'ס קריג געגען כינא און די אקופאציע פון מאנדזשוריע האבען פארערגערט די בעציהונגען אויפ'ן ווייטען מזרח. דער זיג פון דייטשען פאשיזם ווי אויך די איצטיגע פון רעוואנזש האבען פראוואצירט אגיטאציע פון די בעציהונגען אין אייראפא. דאס ארויסטרעטען פון יאפאן און דייטשלאנד פון דער פעלקער־ליגע, האבען געגעבען א נייעם אימפולס צו בעוואפנונגען און צו אן אימפעריאליסטישער מלחמה. דעם דאזיגען כאאס שטעלט זיך אנטקעגען דער ראטענפערבאנד. רוסלאנד קעמפט מאר איינהאלטען דעם שלום און קומט אקעגען די מלוכות וועלכע זאגען זיך ארויס פארן שלום.

ריזיגע מאניפעסטאציעס אין עסטרייך

פון נאציאנאל־סאציאליסטען און פויערן הײַנט און מארגען

ווין, 28. (ספ. טעל.)

די ארגאניזאציע פון די פויערים אין אונטער־עסטרייך גרייט צו אויף דעם 29 ד.ח. א גרויסע מאניפעסטאציע אין ווין, אין דער מאניפעסטאציע וועלען זיך בעטייליגען אלע פויערים פון אונטער־עסטרייך. די ארגאניזאטארען ערקלערען, אז דאס גאנצע פויערטום איז דעצידירט מיט אלע כוחות צו שיצען די אומאפהענגיקייט פון פאטערלאנד. דעם 30־טען ד.ח. וועט פארקומען א מאניפעסטאציע פון נאציאנאל־סאציאליסטען אין גאנץ עסטרייך.

70 פליטים אפגעפאהרען קיין ארץ־ישראל

פאריז, 28 (יט״א טעלעגראפיש)

הײַנט זענען פון פאריז אפגעפאהרען 70 יודישע פליטים פון דייטשלאנד קיין ארץ־ישראל.

איז פראנקרייך איז מען צופרידען מיט'ן פויליש־דייטשען אפמאך

פאריז, 28. (ספ. טעל.)

דער אויסערן־מיניסטער פאל באנקור האט שבת פאר זיך רנאליסטען אויסגעדריקט זיין צופרידענקייט מיט'ן פאקט פון געשלאסענעם פויליש־דייטשען נישט־אגרעסיע־אפמאך.

פאל באנקור האט ווערטליך אזוי געזאגט: „ווי אזוי זאל איך נישט זיין צופרידען מיט דעם אפמאך, וועלכער רעגולירט אויף א פריינדשאפטליכען אופן די פויליש־דייטשע בעציהונגען. דער דאזיגער אפמאך האלט אונטער נישט בלויז אונזערע פערבינדונגען מיט פוילען, נאר אויך די פערבינדונגען וואס דריגען ארויס פון פויליש־דייטשען שידס־אפמאך און פערפליכטונגען פון פאקט מיט דעם פעלקערבונד. דער נייער אפמאך וועט אלזא גורם זיין צו א פערשטארקונג פון אינטערנאציאנאלער צוזאמענארבייט, וואס איז דער פונדאמענט פון דער פראנצויזישער פאליטיק.

אין זיבעטע ווייטערדיגע אויספיהרען האט פאל באנקור ערקלערט אז ער האט אויפגענומען דעם פוילישען אמבאסאדאר וועלכער האט איהם איבערגעגעבען א דעפעשע פון פוילישען אויסערן־מיניסטער בעק. אין דער טעלעגראמע האט מינ. בעק איהם נאכאמאל אויפמערקזאם געמאכט דערויף, אז דער פויליש־דייטשער נישט אגרעסיע אפמאך ענטהאלט א קלאזולע וועלכע בעשטימט די אומבערירליכקייט פון אלע בידזאיצטיגע פערפליכטונגען.

„מיניסטער בעק — האט פאל באנקור פעסטגעשטעלט — האט מיר אין זשענעווע אינפארמירט וועגען דעם נאהענטען שליסען דעם דאזיגען פאקט. די פראנצויזישע פרעסע איז בכלל געצימען שטענדיג געווען געטריי און פריינדשאפטליך אינפארמירט וועגען די אינטערהאנדלונגען וועלכע האבען דערפיהרט צו די רעזולטאטען, וואס זיינען אזוי גינסטיג סיי פאר פוילען און סיי פארן וועלט־שלום".

די פראנצויזיש־דייטשע אינטערהאנדלונגען זענען אפגעשלאסען געווארען צוליב די לעצטע געשעהענישען אין פארלאמענט. עס ווערט פונדעסטוועגען שוין אויסגעארבייט אן ענטפער אויף דער לעצטער נאטע פון דייטשלאנד.

אויך אין זשענעווע איז מען מקבל־תענוג פון פויליש־דייטשען אפמאך

זשענעווע, 28 (ספ. טעל.)

„זשורנאל דעם נאטיאנס" ווידמעט אן ארטיקעל דעם פויליש־דייטשען נישט־אגרעסיע־אפמאך אונטערשטרייכענדיג די ערשט ראנגיגע בעדייטונג פון דער דאזיגער געשעהעניש. די צייטונג שרייבט אז דער פאקט איז א נייע גאראנטיע מצד דייטשלאנד, אז זי וועט רעספעקטירען דעם סטאטוס־קווא, וואס איז געשאפען געווארען דורכ'ן ווערסאילער טראקטאט.

די צייטונג „לע מאמענט" דריקט אויס איהר בעדויערען, וואס דער אפמאך איז אונטערגעשריבען געווארען פאר'ן ערלעדיגען דעם עסטרייכיש־דייטשען קאנפליקט.

בערלין, 28 (ספ. טעל.)

די דייטשע פרעסע רעדט ווייטער ארום די וויכטיגקייט פונ'ם אפמאך פאר דער ענטוויקלונג פון די אינטערנאציאנאלע בעציהונגען.

שטורמישע מאניפעסטאציעס אין פאריז

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

די שפעטיגע מאניפעסטאציעס, וועלכע האבען אין אנהויב געהאט א רוהיגען פערלויף, האט ארום האלבער נאכט אנגענומען אן ערנסטען כאראקטער.

אויף די גרויסע בולווארען האבען די מאניפעסטאנטען, ווילענדיג זיך דורכרייסען דורכן פאליצײַ־קארדאן, אנגעהויבען מיט שטיהל און טישלעך פון די קאוויארניעס צו אטאקירען די פאליצײַ־אגענטען.

א רייה פאליציאנטען זענען צושלאגען געווארען, אויפ'ן מאגדאלינא־פלאץ איז אנידערגעווארפען אויף דער ערד און צושלאגען געווארען דער געהילפס־דירעקטאר פון דער מוניציפאל־פאליצײַ.

אויף א גאס נעבען דער אפערע, זענען ארויסגעטריבען געווארען פון אן אויטא די פאסאזשירען, מיטן אויטא איז אפגעשטעלט געווארען דער גאס־פערקעהר. אויף די בולווארען זענען צעהאקט געווארען די רעקלאמע־קיאסקען, אין קאוויארניעס זענען אויסגעהאקט געווארען די שויבען. אין די מאניפעסטאציעס האבען זיך, א חוץ דער יוגענד פון „אקסיאן פראנסעז", בעטייליגט אויך די קאמוניסטען. אין איינע ערטער האבען די מאניפעסטאנטען צושטערט די גאז־אינסטאלאציעס. א רייה צייטונגס־קיאסקען זענען אונטערגעצינדען געווארען, 1 בײַנאכט איז די רוה צוריקגעשטעלט געווארען, 200 פערזאן זענען ארעסטירט.

די סאוויעטען און דער פויליש־דייטשער אפמאך

מאסקווא, 28 (ספ. טעל.)

די סאוויעטישע פרעסע האט זיך אפגעהאלטען, ווי ביז איצט, צו קאמענטירען דעם פויליש־דייטשען נישט־אגרעסיע־אפמאך. די פרעסע דריקט נאר אויס איהרע ספקות בנוגע דער אויפריכטיגקייט דייטשלאנד'ס אין דעם דאזיגען פאקט.

א הערצליכען מזל־טוב ווינש איך דעם הערן שמואל בער רייזמאן און פאמיליע צו דער חתונה פון אייער ברודער־זוהן שמואל בער רייזמאן מיט פרל. חנה זיידענפעלד און ווינש אייך, דאס איהר זאלט דערלעבען אי״ה ביי אייערע קינדער פיל פרייד.

אברהם בלאכמאן

די ה״ה יהודה לייב און משה ווערדיגער צוליב'ן טויט פון זייער פאטער נ״ע דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל אנאנסען־אקוויזיציע ס. פומס.

טיפסטען מיטגעפיהל דעם ה' יוסף זילבערגער, צוליב דעם טויט פון זיין פאטער ז״ל דריקען אויס די בעאמטע פון קהלה־קאנצעלאריע, ראבינאט, ת״ת, שוהל, בית־החיים, שפיטאל פאר גייסטיג־קראנקע.

אונזער ווערטען פריינד ישראל רוזשא, צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכען פאטער נ״ע דריקען מיר אויס אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל. זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים. י. נאפטולעוויטש, א. סטריקאווסקי, י. קליינמאן, ח. גארט און א. אפאליאן. 320

די חשוב'ע ה״ה יהודה לייב און משה ווערדיגער צוליב'ן טויט פון זייער פאטער נ״ע דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל אדמיניסטראציע „נייער פאלקסבלאט"

צוליב'ן טויט פון ב״ע יעקב אליעזר ווערדיגער דריקען מיר אויס דער פאמיליע אונזער טיפסטען מיטגעפיהל. די דירעקציע און פערסאנאל פון זאל „פילהארמאניע"

אמעריקא וויל שטרייכען קריגס-חובות פון ענגלאנד און פראנקרייך

פאר'ן פרייז פון א רייה אינזלען

לאנדאן, 28 (ספ. טעל.)

„סונדיי עקספרעס" בעהויפטעט אז די פעראייניגטע שטאטען זענען גרייט אויסצושטרייכען א טייל פון די מלחמה-חובות, וואס ענגלאנד און פראנקרייך זענען איהר שולדיג. דאס וועט אמעריקא באר אבער געבען דערפאר „. אויב גרויסבריטאניען און פראנקרייך וועלען אפטרעטען פאר אמעריקא די ענגלישע אינזלען באוורי און א רייה פראנצויזישע אינזלען. אויף די אינזלען וויל אמעריקא אויפבויען פאר זיך א באזע אויפ'ן ים, בכדי אויף אזא אופן זיך צו זיכערען א דירעקטען לופט-און ים-וועג פון סאן-פראנציסקא צו די פיליפינען.

האלט עס שוין פאר ענדערן די באטשאפטען

אין בערלין און ווארשא אלס אמבאסאדעס?

בערלין, 28 (ספ. טעל.)

אין די פאליטישע קרייזען פון בערלין בעטראכט מען דאס ענדערן די פוילישע באטשאפט אין בערלין און די דייטשע באטשאפט אין ווארשא אויף אמבאסאדעס. דאס וואלט געווען א בעווייז פון אנ'אנהויב פון גינסטיגערע פויליש-דייטשע בעציהונגען.

הגם די דאזיגע פראגע איז אפיציעל נאך נישט בעשלאסען, איז זי פונדעסטוועגען ווארשיינליך.

היטלער קאנפערירט מיט קאלאנדער'ן

נעענען דער קאטאוויצער קאנפערענץ

בערלין, 28 (יט"א טעלעגראפיש).

היטלער האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט קאלאנדער'ן אין צוזאמענהאנג מיט דער קאטאוויצער קאנפערענץ, וואס דארף בקרוב אנהויבען.

פאליציי-פארשטעהער לייקענט

אז די ארעסטירטע אראבער זענען ארלאזאראווס מערדער

יפו, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

אויפ'ן וויטערדיגען פערהער פון ארלאזאראוו-מארד, האט דער פארשטעהער פון דער פאליציי אין צוזאמענהאנג מיט דער אנפראגע פון אדוו. סאמועל וועגען דעם ארעסט פון די צוויי אראבער, וועלכע זאלען האבען ערמארדעט ד"ר ארלאזאראוו'ן פעסטגעשטעלט, אז די ערקלערונג איז דורכאויס א פאלשע.

דער צווייטער אראבער, וועלכער זאל האבען געשאסען אויף ד"ר ארלאזאראוו'ן האט דער פאליציי-פארשטעהער ערקלערט, אז ער איז נאך ארעסטירט געווארען אין יולי דעם פערגאנגענעם יאהר און איז שפעטער בעפרייט געווארען פון דער תפיסה.

ער איז לעצטענס ארעסטירט געווארען אלס פערדעכטיגטער אין אויספיהרען א מארד איבער אנ'אראבער.

אויפ'ן פערהער האט איין עדות פעסטגעשטעלט, אז דעם קרימישען פרייטאג-צו-נאכטס, האט ער געזעהן ראזענבלאט'ן אין כפר-סבא צווישען האלב 10 און 11 אין אוונט.

10,000 מענשען דערטרונקען ביי א פערפלייצונג

לאנדאן 28 (ספ. טעל.)

רייטער טיילט מיט פון שאנכיי, אז דער טייך האנכא איז ארויס פון די ברעגעס און אנגעמאכט א גרויסען חורבן. בעזונדערס שטארק האט די פערפלייצונג געטראפען די פראווינץ האנאן.

פון די ידיעות, וואס זענען אנגעקומען קיין שאנכיי איז צו זעהן, אז עס האנדעלט זיך דא וועגען א קאטאסטראפע פון ריזיגען פערנעהם.

ארום 10 טויזענד מענשען זענען דערטרונקען אדער פערפרוירען געווארען, פיל טויזענדער מענשען בלאנדושען ארום איבער די פערוויסטע שטחים. וואס האבען געליטען פון דער פערפלייצונג.

די קריעס אויפן טייך בעשווערען די רעטונגס-אקציע פאר די געליטענע פון דער קאטאסטראפע. עטליכע שיפען, וואס האבען געפיהרט לעבענס-מיטלען, מלבושים און הייל-מיטלען זענען אריין צווישען מעכטיגע אייז-קריעס און זענען אונטערגעגאנגען, דריי מיטגלידער פון די רעטונגס אפטיילונגען זענען דערטרונקען געווארען.

פון די קארגע ידיעות, וואס עס בעזיצען די לאקאלע מאכט-ארגאנען איז צו זעהן, אז די קאטאסטראפע נעמט אן נאך גרעסערע פארמען, ווייל דאס וואסער שטייגט אונאויפהערליך.

ענטדעקט א טייוועלס-מאשין אין בודאפעשט

בודאפעשט, 28 (ספ. טעל.)

אויף אנדראס-גאס איז אויף א הויף נעפינען געווארען א טייוועלס-מאשין. אויף דעם דאזיגען הויף געפינט זיך דער לאקאל פון טערעזיאנישען קאסינא, וואו עס איז נעכטען פארגעקומען א טאנץ-פערוויילונג

לאדזער נייעס

ארעסטירט א פיהרער פון „אבוז וויעלקעי פאלסקי" אין לאדז

(2) אין לאדז איז נעכטען ארעסטירט געווארען דער מיטגליד פון „אבוז וויעלקעי פאלסקי" וולאדיסלאוו קושימוסקי, וועלכער איז געווען דער סעקרעטאר פון פרעזעס פון דער דאזיגער בעוועגונג אין פוילען. פרעזעס הענריק קאנאנשעווסקי איז עהערנעכטען ארעסטירט געווארען אויפן ווארשעווער הויפט-וואקזאל. דערביי האט מען ביי איהם געפונען 5 אונלעגאלע פלוג-בלעטלעך.

פערזאמלונג פון 200 פאבריקס-מייסטער

(2) נעכטען איז פארגעקומען א פערזאמלונג אין פאבריקס-מייסטער-פעראיין. לערך 200 אנוועזענדע מייסטער האבען אויסגעהערט די רעדע וועגען נייעם אוסטאוו וועגען דער סאציאלער געזעצגעבונג און האבען מיט ענטוזיאזם אויפגענומען א רעדע וועגען דער אנגענומענער קאנסטיטוציע. ביי דער געלעגענהייט זענען געמאכט געווארען אויסרופען לכבוד דעם מלוכה-פרעזידענט און מארשאל פילסודסקי.

300 משוגענע הינט

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דעם אנשיקעניש אויף משוגענע הינט, וואס האבען זיך בעוויזען אויף די טאמאשאווער גאסען, זענען דאס לעצטע יאהר דערשאסען געווארען אין טאמאשאוו 300 משוגענע הינט.

מוסאליני שאפט א פאשיסטישען אינטערנאציאנאל

סענסאציאנעלע ערקלערונג פון פארזיצער פון סאוויעטישען קאמיסארען-ראט מאלאטאוו

בערלין, 28. (ספ. טעל.)

די פריסישע אפטיילונג פון דער נאציאנאל-מאסקווע אלארמירענדע ידיעות וועגען א סענסאציא מאסקווע אלארמירענדע ידיעות וועגען א סענסאציא נעלער ערקלערונג, וואס מאלאטאוו האט געוואלט מאכען אויף איינער פון די לעצטע פרעזידיום-זיצונגען פון עקזעקוטיוו פון 3-טען אינטערנאציאנאל אין מאסקווע.

דער אינהאלט פון דער דאזיגער ערקלערונג, לויט דער דערמאנטער נאציאנאל-סאציאליסטישער אגענטור קלינגט אזוי:

מוסאליני האט לעצטענס אויסגעארבייט א בפרטיות'דיגען פלאן צו שאפען א „פאשיסטישע אינטערנאציאנאל" וועלכער זאל שוין אין דער נאהענסטער צייט רעאליזירט ווערען. די הויפט-אויפגאבע פון דעם דאזיגען נייעם אינטערנאציאנאל וועט זיין דאס ארגאניזירען דעם קאמף געגען קאמוניזם אין אינטערנאציאנאלען מאסשטאב. דער קאמוניסטישער אינטערנאציאנאל וועט בעקעמפט ווערען מיט אייגען געוועהר, און דאס נישט בלויז אין איראפא, אמעריקא און אויסטראליען, נאר אויך אין אזיען און אפריקא.

די געפאהר פון „פאשיסטישען אינטערנאציאנאל" — האט ערקלערט מאלאטאוו — איז זעהר אנ'ערנסטע, בפרט, אז עס איז פאראן א בעגרינדעטע מורא, אז דער אינטערנאציאנאלער פאשיזם וועט ווערען ארגאניזאציאנעל און אידעאיש פעראייניגט מיט'ן „שווארצען אינטערנאציאנאל" פון קאטאליציזם.

צום סוף האט מאלאטאוו אויסגעדריקט די האפנונג אז דער קאמינטערן וועט בעצייטענס בעווייזען צוקרייצען די פלענער פון הויפט-פיהרער פון די פאשיסטען. אלס דעם וויכטיגסטען שטח דורכצופיהרען די קאנטער-אפענסיווע געגען פאשיזם, האט מאלאטאוו אנגעוויזען אויף דייטשלאנד.

ארטאפעדישער אנשטאלט

בראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען געגען פיססמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטרקאווער 119, טעל. 231-81

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32.

נעהמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אוונד. זונטאג פון 9–11 בייטאג

אונאפ-רופליך לעצטער טאג

אויף פיעטריקאווער 59 נעוו. „Rogów"

פון גרעסטען אנאטאמיש-פאטאלאגישען

מוזעאום

וואס בעזיצט 6 אפטיילונגען, איבער 1000 עקספאנאטען.

אפען טעגליך פון 11 פריה ביז 11 אוונד.

איינטריט נאר 25 גר.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—1 טיטאג און פון 5—9 אוונט. זונטאג פון 10—1 בטאג.

אלע ארט אנאליזען.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן!

סטארשי פעלדשער

A. Neumark

28 פאלודניאווא 28

טעלעפאן 163-46.

נעמט אן פון 8,30–10 פריה און 2–4 נ"מ

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

ביליגער ווי איבעראל

שענער און רעיעלער

וואשט, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען אלערליי אנצוגען, פאלטאס, קליידער סוועטערס אויך וועש

די יודישע כעמישע וועשעריי און פארבעריי

„עריקא"

2 מלינארסקא 2 (ביים ראג בזשעזשינער).

פון 4 זל. א ווינטער-פאלטא, פון 1.50 זל. א קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 א סוועטער, 15 גר. א קאלנער, פון 50 גר. אנ'אויבערהעמד. ס'ווערט געפארבט אלערליי דאמען- און הערען-גארדעראבען.

Dr. Wajnberg

ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראזי-קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4, 8–9 אוו.

Dr. med. Ignacy Grynberg

ספעצ. פאר אינערליכע קראנקהייטען

צעגעלניאנא 17, טעל. 174-15

נעמט אן פון 6 ביז 7 אוונט.

כעמיש-באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום

מ. שאץ

לאדז, פעטריקאווער 37.

פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א.א.

ליבער אויף דער מאשין

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

רופטורען

(ברוך-קראנקהייטען)!!

ספעציעלע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע לאקאליזירען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציע אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע רופטורען (ברוכען) פון אלע מינים ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס ארופלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך אנלייגען ספעציעלע צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען.

אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) הייל-ארטאפעדישע גארסעטען, אויף אויסגעקרימטע פיס און קניהען, ביינער-שווינדזוכט הייל-ארטאפעדישע אפאראטען, אויף פלאטשינע וועהטאגליכע סטאפעס (פלאטפיס)

ספעציעלע ארטאפעדישע וויקלאדקעס לויט גיפס-מאדעלען, קינסטליכע הענד און פיס.

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. Petrykiewicz אוים לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (פראנט פארטער) טעל. 177-09

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז נויטווענדיג.

(אין זגערזש אויף סלאווצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

לאדז 29 יאנואר 1934

„נײַער פאָלקסבלאַט"

לאדז 29 יאנואר 1934

דאָס, וואָס מ'מוז שטענדיג געדענקען

די אײַנטײלונג פון דער וועלט לויט די פּלענער פון די נאַציס

דאָס היטלעריסטישע דײַטשלאַנד האָט געשלאָסן מיט פּוילן אַ נישט-אָנגריף-אָפּמאַך אויף צען יאָהר. די רעגירענדע ספערען אין פּוילן, וועלכע האָבן דעם אָפּמאַך געשלאָסן, זעהען אין איהם אײַן די שאַפונג פון אַ נײַער סיטואַציע אין אייראָפּע. אין ענגלאַנד, וואו מ'זוכט פאַר יעדן פּרײַז מיטלען אַרויסצוקריכן פון די פערוויקלונגען אין דער אייראָפּעאישער פּאָליטיק, רופט מען אָן דעם געשלאָסענעם אָפּמאַך „אַ נס". עס איז ווירקליך אַ נס, הגם דער היטלעריזם האָט אויסגעלערנט צו באַוואונדערן נישט איין מופת אין דעם לאַנד פון דער „נאַציאָנאַלער" רעוואָלוציע. צי איז אַ שטײַגער נישט קיין וואונדער דער סאָציאַליזם, וואָס פאַרוואַנדלט די אַרבייטער אין בוכשטעבליכע קנעכט פון זייערע באַלעבאַטים, און אַזאַ וואונדער האָט דאָך דער רעזשים פון דריטען רײַך באַוויזן מיט זײַן נײַעם געזעץ וועגן דער אָרגאַניזאַציע פון דער אַרבייט אין דײַטשלאַנד.

קיין נסים קומען אָבער אויף דער וועלט נישט פאָר. דער היטלעריזם האָט קיין אַנדער געזעץ נישט בעקאַנט שאַפן פאַר די אַרבייטער, ווייל ער איז פון אָנהויב אָן אַ וועקצייג אין די הענד פון די טיסענס און די קרופּ פאָן באָלענס. אויך איצט איז קיין נס נישט געשעהן. דאָס, וואָס איז דורך די היטלעראָווצעס אויסגעטון געוואָרן איז אָהן אַ שיעור געזאָגט און געשריבן געוואָרן וועגן קריג און שלום, וועגן בעוואָפנונג, וועגן צוגרייטען דאָס גאַנצע דײַטשע פאָלק צו אַ מלחמה, צו ערטבערן די אָנגעוואוירענע טעריטאָריעס און צו בעזיגן נײַע — דאָס אַלס קאָן נישט אויסגעמעקט ווערן און דאַרף דווקא אין מאָמענט פון בערלינער נײַעם שלום-שריט דערמאָנט ווערן. עס איז כדאי בדאַד איצט זיך נאָכאַמאָל צו בעקענען מיט די אַנשויאונגען אויף אייראָפּע, וואָס זענען אַרויסגעזאָגט געוואָרן דורך דעם טעאָרעטיקער, און פּאָליטיקער פון נאַציאָנאַל-סאָציאַליזם אין די פראַגען פון אויסערליכער פּאָליטיק, אַלפרעד ראָזענבערג, וועלכער איז אין זײַן געביט דער מאַסגעבענדיגסטער פּערזאָן און געניסט פון פולן צוטרוי מצד היטלערן. דערזעלבער ראָזענבערג איז דער לײַטער פון רעסאָרט פאַר אויסערליכער פּאָליטיק בײַ דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער פּאַרטיי. דאָס פיקאַנטע דערבײַ איז, וואָס די אַנשויאונגען פון ראָזענבערג'ן האָט געפינען פאַר נייטיג צו רעפערירען דער אָפיציאָז פון דער פּוילישער רעגירונג ס. ה. מיט עטליכע טאָג צוריק.

ראָזענבערג אָנערקענט, אַז אין אייראָפּע זענען פאַראַן בלויז פיר הערן-פעלקער: ענגלענדער, פראַנצויזען, איטאַליענער און נאַטירליך דײַטשען. מחוץ פון אייראָפּע זענען דאָ בלויז צוויי פעלקער, וועלכע זענען ראוי צו בעטייליגען זיך אין געוועלטיגען איבער דער וועלט, דאָס זענען די יאַפּאַנער און אַמעריקאַנער. פאַר די אַמעריקאַנער לאָזט ראָזענבערג איבער דרום- און צפון-אַמעריקע, ער ראָט זיי דערבײַ, אַז די נעגערס זאָלען זיי אַרויסוואַרפן קיין אַפריקע און די יודען וואו נאָר זיי ווילען. פאַר די יאַפּאַנער ווערט אין די פּלענער פון נאַציישען גראַנד-פּאָליטיקער אָפּגעגעבן כינע און מזרח-סיביר. די גאַנצע איבעריגע וועלט געהערט צו אייראָפּע, דאָס הייסט צו יענע פיר פעלקער, וועלכע ער, ראָזענבערג, נעמט מיט חסד אַרײַן אין דער אַסיפה פון הערן-פעלקער, דערבײַ דאַרף גענוי אײַנגעטיילט ווערן די ספערע פון יעדענס אײַנפלוס, כדי עס זאָל נישט קומען צו קיין רײַבונגען.

ראָזענבערג איז וואוילגעניגט צו ענגלאַנד דערפאַר, ווייל די ענגלענדער האָבן שטענדיג אָפּגעהיט די ריינקייט פון זייער ראַסע. נישט האָבענדיג קיין ממשות'דיגע אינטערעסן אין אייראָפּע, מוז ענגלאַנד איהר גאַנצע אַנשטרענגונג אָנווענדן אויף אָפּצוהיטן איהר בעזיץ אויסער אייראָפּע, דהיינו, אין דער ערשטער רייע, עגיפּטען און אינדיען.

ראָזענבערג גרעניצט זיך אָפּ פון די איטאַליענישע רעגירונגס-מעטאָדען, אָבער ער בעציהט זיך פרײַנדליך צו איטאַליען און האַלט, אַז פראַנקרײַך דאַרף איהר אָפּגעבן קאָרסיקאַ און טוניס און יוגאָסלאַוויען דאַרף אָפּגעבן איטאַליען דאַלמאַציע. אויב די עקספּאַנסיע פון ענגלאַנד דאַרף זײַן געוועגט איבער די ים'ען, גיט ראָזענבערג אָפּ פאַר איטאַליען דעם צפון פון אַפריקע, וואו עס מוזען אײַנגעשטעלט ווערן אײַנפלוס-ספערען פון פראַנקרײַך און איטאַליען.

נישט גערן לאָזט אַרײַן דער היטלעריסטישער אײַנטײלער פון דער וועלט פראַנקרײַך אין דער ענגער משפחה פון די רעגירער. ווייל עס ווײַזט זיך אַרויס, אַז אין פראַנקרײַך רעגירען פון זינט דער גרויסער רעוואָלוציע נישט קיין פולשטענדיג ריינע אַריער, אַז פראַנקרײַך איז אין משך פון לעצטען יאָהרהונדערט „פערמאָמזערט" געוואָרן און האָט פעראומריינגט דאָס אַרישע אייראָפּע. פראַנקרײַך רעפּרעזענטירט נאָך כלומרשט דעם „גייסט פון מערב", אָבער דאָס איז דער שעדליכער יודיש-פּאַציפיסטישער גייסט, בעגען וועלכען עס מוז געפיהרט ווערן אַ פערניכטענדיגער קאַמף. ראָזענבערג'ן געפעלט זעהר נישט דער בונד צווישען פראַנקרײַך און פּוילען און דער קליינער ענטענטע. בכלל דאַרף פראַנקרײַך שטאַרק בעגרעניצען איהרע אײַנפלוסען אין אייראָפּע און דער אײַנציגער געביט, וועלכען ראָזענבערג לאָזט צו פאַר פראַנקרײַך איז צפון-אַפריקע.

דאָס איז אַלץ וועגן דריי הערן-פעלקער, און וואָס איז מיט דעם פערטען איבער אַלע הערען, מיט דעם גאָר אויסדערוועהלטען פאָלק, מיט די פאָרשטייער פון דער דײַטשער נאָרדישער ראַסע? דאָ זענען די האָריזאָנטען ממש פערבלענדענדיגע. דײַטשלאַנד דאַרף האָבן רוים און אַלע גרויסע דײַטשע מלוכה-מענער מיט פרידריך דעם גרויסען און ביסמאַרק'ן אײַנשליסליך האָבן שוין אָנגעוויזען, וואו מען דאַרף דעם רוים זוכען. אינערליכע קאָלאָניזאַציע וועט דײַטשלאַנד גאָרנישט געבען. שטח, רוים געווינט מען מיט שווערט און מען בעפעסטיגט עס מיט אַקער-אײַזען. דײַטשלאַנד מוז זיך לאָזען אויף מזרח וואו זי וועט געפינען די מקורים פון איהר מאַכט: לאַנד, רויה-שטאָפען, אָפּנעהמער פאַר איהרע סחורות, אָפּזאַץ-מאַרק. רוסלאַנד איז אַן אָנגעהויער פעלד פאַר דער עקספּאַנסיע פון דײַטשלאַנד. נאַטירליך דאַרף דאָס דריטע רײַך האָבען דעם אײַנפלוס איבער אַלע לענדער, וואָס זענען ענטשטאַנען אויף די געביטען פון דער אַמאָליגער רוסישער אימפּעריע. מיט אַ געוויסען חסד בעציהט זיך ראָזענבערג צו פּוילען: די פּאָליאַקען האָבן אַ גוטען ראַסען-קאָנטור, אָבער זייער אָרט איז ווײַטער צו מזרח צו. וואָס אַנבעלאַנגט רוסלאַנד גופא בעציהט זיך דער נאַציאָנאַל-פּאָליטיקער צו דעם לאַנד מיט דער גרעסטער פעראַכטונג: רוסלאַנד דאַרף אָפּגעשטויסען ווערן ביז צו טאָמסק, קיין סיביר, דער גאַנצער איבעריגער געביט דאַרף ווערען אַן אָרט פאַר דער מעכטיגער אויסשפּרייטונג פון דעם העכסטען הערשער-פאָלק פון די דײַטשען.

אָט דאָס איז אומגעפעהר דאָס בילד פון אייראָפּע, וואָס עס מאָלט זיך דער לײַטער פון דער אויסערן-פּאָליטיק אין דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, ראָזענבערג. אַזעלכע גרויס-וואַהנזיניגע תורות קאָן מען געפינען נישט נאָר בײַ ראָזענבערג'ן, וועלכער מאַכט די פּראַקטישע פּאָליטיק פון דריטען רײַך, נאָר בײַ פיל אַנדערע מחברים; אויך אין דער ביבעל פון היטיגען דײַטשלאַנד אין „מײַן קאַמף" פון „פיהרער". די אָנגעפיהרטע פּראָפּאַגאַנדע, וואָס האָט אין מוח פון יעדען דײַטשען קליינבירגער אַרײַנגעקלאַפּט די פּלענער פון די פיהרער, וועט נישט אויסגעשטראָכען ווערן דורכ'ן אונטערשרײַבען דעם אָדער יענעם אָפּמאַך. דאָס דאַרף מען געדענקען, אויך איצט, בעת עס איז געשלאָסען געוואָרן דער נישט-אָנגריפס-אָפּמאַך צווישען פּוילען און דײַטשלאַנד.

(סוף)

נײַע קאָנסטיטוציע — אַ געשעהענער פאַקט

עס גייט נישט וועגן „פּאַרטעל", נאָר וועגן דער ריאַלער כוחות-פערהעלטעניש

עס זענען געבליבן נאָך אײַניגע פאָרמאַליטעטן, און די נײַע קאָנסטיטוציע וועט אַרײַן אין קראַפט. דאָס געזעץ וועגען דער קאָנסטיטוציע (אייגענטליך די טעזיסען פון דער סאַנאַציע, וועלכע זענען אין משך פון עטליכע מינוט פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ געזעץ) מוז נאָך אַריבער אין סענאַט. אָבער אין סענאַט האָט די רעגירונגס-פּאַרטיי אַ מעהרהייט פון צוויי-דריטעל שטימען, וואָס איז נויטיג בײַם אָננעהמען דאָס קאָנסטיטוציע-געזעץ. דאַן וועט דאָס געזעץ אַריבער צוריק אין סיים, אָבער די אָפּאָזיציע וועט שוין גאָרנישט קאָנען טון, ווייל איצט וועט די קאָנסטיטוציע זיך שוין בענייטיגען נישט מעהר ווי אין עלף צוואַנציגסטעל שטימען פון די אָנוועזענדע דעפּוטאַטען און אַזאַ מעהרהייט בעזיצט די סאַנאַציע אין סיים אַפילו אַ גרעסערע מעהרהייט, אויב מען זאָל צורעכענען עטליכע קליינע גרופּירונגען, וואָס גייען מיט דער סאַנאַציע. אלזאָ, די נײַע קאָנסטיטוציע איז אַ פאַקט און עס איז פערשטענדליך דער טריומף און די פרייד פון ב.ב.ר-לאַגער צוליב אָננעהמען אַזוי אָהן ווײַטאָגען און שוועריגקייטען, אַזוי אונדערוואַרט אַ געזעץ, וועגען וועלכען דער רעגירונגס-לאַגער האָט געקעמפט אין משך פון יאָהרען.

עס איז אינטערעסאַנט, וואָס סײַ דאָס בלאַט פון דער רעגירונג די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ", סײַ דער אָרגאַן פון דער לינקער אָפּאָזיציע דער „ראָבאָטניק" שאַצען כמעט אַלצאַיינס אָפּ די בעדינגונגען, וועלכע האָבען געבראַכט צו דער נײַער קאָנסטיטוציע, דהיינו, אַז עס גייט דאָ נישט וועגען פּאַרטעל, אַ דאַנק וועלכען דער מעהרהייט איז געלונגען דאָס געזעץ דורכצופיהרען און דער אָפּוועזענהייט פון דער אָפּאָזיציע, נאָר אין דער ריאַלער כוחות-פערהעלטעניש אין סיים און אין לאַנד.

די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" שטעלט קודם כל פעסט, אַז אויך פאָרמעל איז אַלצדינג אין אָרדנונג, און די „טאַלמודיסטען" פון דער אָפּאָזיציע וועלען זיך אַפילו מעגען שטעלען אויף די קעפּ, וועלען זיי גאָרנישט קאָנען אויסגעפינען. אָבער עס גייט נישט בלויז אין דער פאָרמעלער זײַט, נאָר אין דער פּאָליטישער. עס פרעגט זיך, צי האָט די מעהרהייט געהאַט פּאָליטיש דאָס רעכט אויסצונוצען דעם צופאַל, די אָפּוועזענהייט און אָננעהמען אַזאַ וויכטיג געזעץ ווי עס איז דאָס קאָנסטיטוציע-געזעץ אַזוי, ווי די צײַטונג ענטפערט:

ווען די אָפּאָזיציע וואָלט אַפילו נישט געווען אַזוי פויל און נאַכלעסיג, ווען זי וואָלט פלײַסיג ערפילט איהרע פליכטען און וואָלט געטון אַלץ, וואָס שטייט אין רעגולאַמין, כדי אוממעגליך צו מאַכען די ענדערונג פון דער אָרדנונג אין דער מלוכה, וואָלט די אָרדנונג סײַ ווי געוואָרען געענדערט, ווייל ווען עס וואָלט נישט געלונגען צו ענדערען די קאָנסטיטוציע אויף דעם אופן, וואָלטען אָנגעווענדעט געוואָרען אַנדערע מעטאָדען:

פאַרוואָס? דערפאַר, ווייל מען מאַכט נישט קיין איבערקעהרענישען, כדי נישט צו ערפילען די אויפגאַבע צוליב וועלכער די איבערקעהרעניש איז געמאַכט געוואָרען.

„ראָבאָטניק" מיינט, אַז עס גייט דאָ נישט וועגען דעם אָדער וועגען יענעם „שפּיל", נאָר וועגען דעם, אַז די סאַנאַציע איז „אַרויף אויף אַ פּלעצל, וואָס ליגט אויסער די גרעניצען פון דער קאָנסטיטוציע און פון סיים רעגולאַמין":

די פּוילישע סאָציאַליסטישע בעוועגונג, שרײַבט די צײַטונג פון פּ.פּ.ס. גיט זיך אויסגעצייכענט אָפּ אַ דין וחשבון וועגען דעם, אַז אין איצטיגען היסטאָרישען פעריאָד. דאָרט, וואו די פאַשיסטישע שטרעמונגען האָבען דערגרייכט גרעסערע אָדער קלענערע סוקצעסען, ענטשיידען נישט פּאַרלאַמענטאַרישע שפּילערייען און פּאַרלאַמענטאַרישע מיטלען וועגן לויף פון די געשעהענישען. עס איז זעהר וויכטיג, אַז דאָס פערשטייען פון דיזער דאָזיגער „ווירקליכער ווירקליכקייט" זאָל [illegible] אַרײַנדרינגען אין די מאַסען.

דאָס פּויליש-יודישע צוזאַמענלעבען

אינטערעסאַנטע רעדע פון וואָיעוואָדע קאָטשאַלקאָווסקי

אין ביאַליסטאָק איז די טעג פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון פעראיין פון יודישע אינטעליגענץ-מער אין די קאַמפּען פאַר פּוילענס בעפרייאונג. אויף דער פערזאַמלונג איז מיט אַ אינטערעסאַנטער רעדע וועגען יודיש-פּוילישע בעציהונגען אַרויסגעטרעטען דער וואָיעוואָדע קאָטשאַלקאָווסקי.

דער רעדנער האָט זײַן הויפּט געדאַנק געווענדעט אין דער ריכטונג — אַז פונקט ווי יודען האָבען שוין נישט איינמאָל בעוויזען, צו קעמפען צוזאַמען מיט די פּאָליאַקען און שטאַרבען צוזאַמען מיט זיי, דאַרפען זיי אויך קענען זיך אײַנלעבען מיט די פּאָליאַקען, און דאָס דאַרף זײַן די אויפגאַבע פון די פראָנט-קעמפער אין שלום-צײַט — אַרײַנברענגען פּוילענס גייסט אין די יודישע הײַזער, אָנהויבענדיג פון די אָרימסטע כאַטעס, ביז די רײַכסטע פּאַלאַצען פון די פאַבריקאַנטען.

דאָ האָט עמיץ דערמאָנט — זאָגט ער — די אַקאָפּעס, וואו ס'איז נישט געווען קיין אונטערשיד צווישען יוד און קריסט, דאָס זעלביגע איז אויך קיין אונטערשיד נישט געווען, בעתן פאַלען אין קאַמף. מיר דערמאָנען זיך אָפּ די ברידער-קברים. צי איז דאָ פאַראַן אַ וועלכער ס'איז אונטערשיד? אָט בין איך נישט לאַנג געווען אין אויסלאַנד, אויפן שטח, וואָס האָט בעת דער וועלט-מלחמה פאָרגעשטעלט מיט זיך דעם פראַנצויזיש-דײַטשען פראָנט. כ'האָב דאָ געזעהן פעלדער פערזייט מיט ברידער-קברים, דאָס אויג קען נישט פערכאַפּען די ווײַטקייט פון די צלמים'לעך אין דר'ערד. און פּלוצים האָב איך דאָ דערזעהן אַ קוואַרטאַל מיט נידעריגע ווײַסע צלמים'לעך, אויף וועלכע עס זענען געווען אָנגעקלאַפּט מגן-דוד'ס. וואָס בעדײַט עס? — האָב איך געפרעגט, און מ'האָט מ'ר דערציילט, אַז דאָס איז אַ בית-עולם פון יודיש-אַמעריקאַנער זעלנער, וועלכע זענען דאָ געפאַלען. די אַמעריקאַנער יודען האָבען נישט געוואָלט, אַז זייער בית-עולם זאָל זיך אויסטיילען פון די איבעריגע און מסכּים געווען מ'זאָל שטעלען אויף די קברים צלמים'לעך, נאָר מיט מגן-דודס.

באַלד גייט דער וואָיעוואָדע איבער צו אַ צווייטען פראַגמענט:

מיט אַ צײַט צוריק — דערציילט ער — איז אין וואַרשאַ אין דער גרויסער סינאַגאָגע פאָרגעקומען אַ פײַערונג פון יודישע לעגיאָניסטען. דאָ זענען געווען פערזאַמעלט אויך פּוילישע געסט, הויכע מיליטער-לײַט. דער רב פּראָפ. שאָר האָט געהאַלטען אַ רעדע אין אַ פּרעכטיגען פּויליש, צי איז נאָר עמיצען בעת מעשה אײַנגעפאַלען אַ געדאַנק, אַז די יודען זענען פון אַן אַנדער טײַג געקנאָטען? מיר זענען דאָך אַלע די זעלבע מענטשען.

דאָ דערמאָנט דער וואָיעוואָדע זײַן בעקאַנטע רעדע אין דער קהלה מיט דריטהאַלבען יאָהר צוריק, וועגען דער רוסיפיקאַציע פון די ביאַליסטאָקער יודען.

איהר געדענקט עס געוויס — זאָגט ער מיט אַ שמייכעל — אין דער פּרעסע האָט זיך וועגען דעם גאָר שטאַרק געטומעלט. איך בין דאַמאָלס געהאַט אַרויסגעטראָטען פּשוט, זעלנעריש און אָנגעוויזען אויף פיר פאַקטען:

אין אַ יודישער שול איז נאָך געהאָנגען דער צווייקעפּיגער אָדלער.

אין אַ בית-מדרש איז אויפ'ן וואַנט נאָך נישט געווען פערשמירט דער געהעריג דער „יעוואָ אימ-פּעראַטאָרסקאָע"...

אין אַ געוויסער יודישער אינסטיטוציע האָט מען צוטראָגענדיג מיר דעם געדענק-בוך, צוגעגעבע: „דאָ איז אויך אונטערגעשריבען דער רוסישער גובערנאַטאָר".

און אויך די ביאַליסטאָקער גאַסען האָבען געקלונגען די רוסישע שפּראַך.

נאָכמעהר פערדראָסען האָט מיר — זאָגט ער — אויף דער יודישער אָרטאָדאָקסיע. די אָרטאָדאָקסיע דאַרף נאָך מעהר ווי יעדער אַנדער יודישער טייל ווײַכען פון אַלץ, וואָס עס שמעקט מיט רוסלאַנד, ווייל דאָס הײַנטיגע רוסלאַנד איז דאָך אַ קאָמוניסטישע און זי פערפאָלגט די רעליגיע.

שוין נײַנציג יאָהרען אַוועק נאָך דער רוסישער הערשאַפט און ס'איז שוין צײַט צו פערגעסען, אַז דאָ איז אַמאָל געווען רוסלאַנד.

יודען אין פּוילען דאַרפען רעדען אויף איינער פון די צוויי שפּראַכען: יודיש אָדער פּויליש.

און נאָך הײַנט בעגעגען איך זיך בײַ פערשידענע געזעלשאַפטליכע אַרבייטען מיט יודען, וועלכע רעדען טאַקע פּויליש, אָבער מיט אַ רוסישען אַקצענט.

אָט וועל איך אײַך עפּעס דערציילען — זאָגט דער ה' וואָיעוואָדע — וואָס כ'האָב צוגעזעהן מיט 3 יאָהר צוריק. איך בין געווען מיט אַ בעזוך אין דער קינדער-קאָלאָניע אין מאַלקין, וואָס איז אײַנגעאָרדענט פאַר די קינדער פון וואַרשאַ, דורך די דאָרטיגע סאָציאַליסטען, און איך בין נתפעל געוואָרען פון דער כינעזישער וואַנט, וועלכע האָט אָפּגעטיילט די יודישע קינדער פון די פּוילישע. איך האָב זיך פּראָאינטערעסירט — פונוואַנען נעמט זיך בײַ די קליינווערג אַזאַ סעפּאַראַציע-שטימונג? מילא, זיי עסען בעזונדער, פערשטיי איך, אַז דאָס איז צוליב כשרות, אָבער פאַרוואָס זאָלען זיי צוזאַמען נישט וואוינען און צוזאַמען זיך נישט שפּילען?

און מ'האָט מיר אויפגעקלערט, אַז מצד די פּאָליאַקען וואָלט דווקא נישט געווען קיין מניעה, נאָר די דאָרטיגע מחיצה האָבען געשאַפען די יודען.

ניַיער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבען

ניַיער פאלקסבלאט

מאנטאג 29 י"ג שבט תרצ"ד

יאנואר

זון־אויפגאנג 7.28

זון־אונטערגאנג 4.10

איינהייטליכער פראנט פון דער מיטעל און קליינער אינדוסטריע

(י־) ווי מיר האבען שוין בשעתו געמאלדען איז מיט'ן ציל צו רעאליזירען די וויכטיגע פראבלעמען וואס האבען א שייכות מיט דער מיטעלער און קליינער אינדוסטריע, געמאכט געווארען א פרווו צו שאפען אן איינהייטליכען פראנט אויף א געמיינזאמער ארויסטרים פון אלע פעראינטערעסירטע, אינדוסטריע־צווייגען. אויף דער פערזאמלונג, וואס איז דורך די איניציאטארען פון דעם פראיעקט, דעם טעקסטיל־פערבאנד פון דער לוין־אינדוסטריע, צוזאמענגערופען געווארען, איז דורך די פארשטעהער פון די בעזונדערע פערבאנדען ארויסגעדריקט געווארען די מיינונג אז בכדי צו רעאליזירען די אלע פראבלעמען איז נויטיג צו שאפען א פעסטשטעהענדיגען צווישענפערבאנדס ארגאן וואס זאל אנפיהרען מיט אלע ענינים פון דער מיטעלער און קליינער טעקסטיל אינדוסטריע, דעם 24 ד.ח. איז פארגעקומען די ערשטע פערזאמלונג פון דער צווישען־פערבאנדס קאמיסיע אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון פאלגענדע פערבאנדען: טעקסטיל־פערבאנד פון דער לוין־אינדוסטריע, פערבאנד פון די לוין־פאבריקאנטען, סוחרים און אינדוסטריעלער פערבאנד אין פאביאניץ, פערבאנד פון די שטריק־גארן שפינער און פראפעסיאנעלער פעראיין פון די לוין וועב־מייסטער אין זגערזש, עס איז בעשלאסען געווארען, אז די קאמיסיע וועט זיך רופען: „צווישען פערבאנדס־קאמיסיע פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע אין דער לאדזער וואיעוואדזשאפט". אין דער דיסקוסיע איז מען געקומען צום אויספיהר, אז די וויכטיגסטע אויפגאבע איז איצט די צוזאמענגעהעריגקייט צו די אינדוסטריעלער פערבאנדען, וויל באר דאן וועט מען קענען עלימינירען די ני שט ערליכע קאנקורענץ ווי אויך צו רעגולירען די ארבייטס־צייט אפהענגיג פון דער קאניונקטור. מיט דער דאזיגער פראגע וועט זיך פערנעהמען א ספעציעלע קאמיסיע, וואס וועט אין דער נאהענטסטער צייט אויסארבייטען א גענויען מעמאריאל צום האנדעלס־מיניסטער.

ווירט וויל אונטערצינדען זיין אייגען הויז

כדי פטור צו ווערען פון זיינע לאקאטארען

(2) אויף וועסעלנא גאס 16 האט נעכטען פארסירט אן אויסטערליש בלוטיג געשעהעניש.

אין דעם הויז, וואס געהער'ט צו יאן אורבאניאק וואוינען בלויז 4 לאקאטארען, וועלכע זענען ווי אפגעשמועסט צווישען זיך, געבליבען אונטער שטעליג מיט'ן צאהלען דאס דירה־געלד. צוליב דעם האט דער ווירט איינגעקלאגט די איינוואוינער און אויף צווי פון די ארויסבעקומען עקסמיסיעס. אויך די איבעריגע צוויי לאקאטארען דערווארטען בקרוב זייערע פראצעסען.

צווי לאקאטארען פאראדאווסקי און מאַטשינסקי האבען געבעטען אין געריכט, מען זאל אפלייגען זייערע עקסמיסיעס ביז צום פריהלינג. דאס גערייכט איז די ביטע נאכגעקומען. דער דאזיגער פאקט האט געוואלדיג צורייצט דעם ווירט וועלכער האט פאר יעדען פרייז געוואלט פטור־ווער'ן פון די בחוי' נמדיגע לאקאטארען. אויף דעם באדען איז צווישען אורבאניאק'ן און די איינוואוינער געקומען צו קריגעריייען. אז ער האט זיך לעצטענס צווערטשעלט מיט די לאקאטארען האט דער ווירט אפילו געדראט מיט אונטערצינדען דאס הויז, אפי זיי זאלען בלייבען אויפ'ן ברוק. די לאקאטארען האבען אבער די ווערטער נישט גענומען ערנסט.

נעכטען האט אורבאניאק זיך אנגעשיכורט, איז ארויפגעגאנגען אויפ'ן דאך פון 1־שטאקיגען הויז און אנגעהויבען אראפרייסען די ברעטער, פון וואס דער סופיט איז צושעדיגט געווארען. דער לאקאטאר מארטשינסקי שטעהענדיג פאר א געשע הענעם פאקט האט אויפגעהויבען א געוואלד, עס זענען זיך צוזאמענגעלאפען די איבריגע דריי לאקאטארען, און דער שכור'ער בעל־דבר איז מיט כוח אראפגעשלעפט געווארען פון דאך.

אין א געוויסען מאמענט איז אורבאניאק ארויסגעלאפען פון זיין שטוב מיט א שמאטע אין איין האנד און א 2־ליטערדיגע פלאש נאפט אין דער צווייטער האנד. די איבערגעשראקענע לאקאטארען האט דער צייגשטעטער ווירט ערקלערט, אז ער וועט אונטערצינדען ס'הויז, אויב זיי וועלען זיך תיכף נישט ארויסציהען פון זיין הויז, די דאזיגע דראהונג האט אזוי אויפגעבראכט די לאקאטארען אז עטליכע דורכגעהער, אז זיי האבען זיך געווארפען אויף אורבאניאק'ן ווילענדיג איהם ליינטשען. לסוף אבער איז געקומען צו א מוראדיג געשלעג אין דער קופע אריין, מיט א צושפאלטענעם קאפ איז ארויס איגנאצי ראפאלא (דזשימאלי 11) און געגנאוויסקא פאראדאווסקא.

צו די פערוואונדעטע איז ארויסגערופען געווארען די „ביכע הילף" און געגען אורבאניאק'ן איז צוגעשטעלט געווארען א פראטאקאל פאר וועלען אונטערצינדען א וואוינהויז.

2 יוד. קינדער געפונען זיך אין א קריסטליכען יתומים־הויז

די מוטער קען נישט דערגעהען וואו זיי זענען—זי בעקומט אין ערגיץ נישט קיין הילף

אויף אלעקסאנדראווסקא 13 האט געוואוינט דער בעקער־ארבייטער בינם דאמבראווסקי, ער האט געוואוינט אין א נאסען, פינסטערען קעלער־צימער. גאנצע יאהרען האט ער געקרענקט ביז ער האט אויסגעשפיגען די לונגען און איז געשטארבען.

דאמבראווסקי האט איבערגעלאזען אן אומבעהאלפענע פרוי מיט 2 קליינע יונגעלעך: 6־יעהריגער ניסן און 10־יעהריגער ישראל תערש. די אלמנה האט געליטען נויט און הונגער, ווער האט דעמאלס געטראכט וועגען צאהלען דירה־געלד פאר דעם פינסטערען, נאסען לאך. דער ווירט פון דער מאהנטען הויז האט זיך מיט דעם אלעם נישט גע־וואלט רעכענען און מיט 3 וואכען צוריק האט ער ארויסגעפיהרט די עקסמיסיע וואס ער האט בעוואוסט אין טאג און ארויסגעוואָרפען די אלמנה מיט די צוויי קינדערלעך אין גאס אריין, די ערשטע נאכט האבען די שכנים נאך געהאט רחמנות אויף די צוויי קינדערלעך און האבען זיי ערלויבט איבער־צונעכטיגען, אבער שפעטער האבען די קינדער שוין אנגעהויבען נעכטיגען אויפן גאס.

די אומגליקליכע מוטער, נישט קענענדיג צו־קוקען דעם צער, איז ערגעץ נעלם געווארען און מ'האט זי מעהר נישט געזעהען. מיט צוויי וואכען צוריק האט א פאליציאנט געטראפען די צוויי קליינע יתומים'לעך נעכטיגען אויף א טרעפ פון א געוועלב, דער פאליציאנט האט אפגעפיהרט די קינדער אין קאמיסאריאט און צוליב דעם וואס מ'האט נישט געקענט אויסזוכען די מוטער, האט מען די קינדער אפגעשיקט אין קריסטליכע יתומים הייזער. די אומגליקליכע אלמנה נעכטיגט איצט ווייטער אין גאס און שטארבט צוויי־מאל א טאג פאר הונגער.

אזוי ווי א מוטער וויל זי דאך וויסען וווּ איהרע יונגעלעך געפינען זיך, אבער ביז איצט קען זי זיך נישט וועגען דעם דערוויסען.

ס'איז באמת נישט קיין יושר, אז די יודישע קינדער זאלען זיך געפינען אין קריסטליכע יתומים הייזער, יעדענפאלס איז דאך לכל־הפחות דער חוב פון רבינאט און קהלה זיך צו דערוויסען וואו ז דאזיגע קינדער געפינען זיך און ואכען עפעס תכלית פאר זיי.

טרויעריגע לאגע פון קליינהענדלער, טארג־שטעהער און שאכערס

נעכטיגע פערזאמלונג אין צווייטען קליינהענדלער־פעראיין

נעכטען איז אין צווייטען קליינהענדלער פעראיין (אלטשטאט 10) פארגעקומען א מאסען־פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'איז ארומגערעדט געווארען די טרויעריגע לאגע פון די קליינהענדלער און טארג־שטעהער בכלל און די שאכערס בפרט.

די פערזאמלונג צו וועלכער ס'איז געקומען א גרויסער עולם, איז געעפענט געווארען פון פרעזעס מענדעל מינץ, דער רעדנער גיט דאן א גענויען איבערבליק איבער דער לאגע. די יודישע טארג־שטעהער זאגט דער רעדנער, ווערען שיקאנירט אויף די מערק. די ניי־אויפגעקומענע נישט־יודישע סוחרים רייסען ממש ארויס ביי די יודען דעם ביסען ברויט פון מויל. קיין הילף איז פון ערגיץ נישטא, דער רוב טארג־שטייער האנדעלט מיט פופציג—זעכציג זלאטעס, און אויב ער האט נישט געהאט קיין געלד אויסצוקויפען א פאטענט, בעהמט מען ביי איהם ס'ביסעל סחורה. די אקציע אין דער קהלה אויסצובארגען פאר די ארימע הענדלער א געוויסע סומע אויף אויסצוקויפען פאטענטען, האט נישט געהאט קיין ערפאלג.

וואס שייך די שאכערס, זאגט דער רעדנער, אז 600 יודען מיט זייערע משפחות געהען אויס פון הונגער. דער דורכשניטליכער „אומזאץ־קאפיטאל" איז... 2 זל. און מיט די 2 זל. „לעבט" דער שאכער און איז „מפרנס" ווייב און קינדער (אך און וועה צו אזא לעבען!)

דער שאכער געפינט זיך אין דער טרויעריגער לאגע אז ער געניסט נישט פון קיין שום אינטער־שטיצונגען, אפילו די קהלה, צו וועלכער דער פעראיין האט זיך געווענדעט נאך הילף פון דער סאציאלער הילף־קאמיסיע האט די ביטע אפגעזאגט, ווען דער שאכער וואלט בעקומען פופציג זל. א גמילות חסד וואלט ער געקענט ציהען חיונה. פון דער קויהלען־אקציע האט די קהלה בעוויליגט צו בעשטימען זפאר 600 ארימע מיטגלידער ... 13 קערץ קויהלען. אויף דער פסח־אקציע האט דער פעראיין בעקומען פון דער קהלה — 150 זל.

אויף דער רעטונגס־קאמיטעט האט אלע ביטעס אפגעווארפען. נישטא צו וועמען צו רעדען. קיינער וויל נישט העהרען דעם וועה־געשריי פון די הונדערטער יודישע משפחות, וואס געהען אויס פון הונגער און קעלט — וואו זענען די רעדנער, וואס פרי־דיגען אזוי שעהן ביי וואהלען, און אז ס'קומט צו ממשותדיגעס, זענען זיי נישטא אין דער היים.

כאנאצקי (שאכער) גיט איבער א שרעקליך בילד פון די יודישע שאכערס. פארוואס, פרעגט דער רעדנער, זאלען מיר נישט זיין בערעכטיגט מיט אלע אנדערע ארימעלייט? דער רעדנער גרייפט שארף אן די איצטיגע קהלה־מעהרהייט פאר דעם איגנארירען די ארימסטע פון די ארימע.

ניטקע (טארג־שטעהער) זאגט, אז די לאגע פון די יודישע טארג־שטעהער איז נישט קיין סך בע־סערע פון די שאכערס. מיר לעבען ערגער ווי די הינד. א הונד האט א בודע וואו ער קען זיך בע־שיצען פאר רעגען און שניי. מיר, טארג־שטעהער מוזען היטען אונזער קרעמעל וואס איז ווערט 50 זל. אפילו ווען ס'בליצט און דונערט — מיר האבען אפילו נישט קיין בודקע וואו זיך צו בעהאלטען. אין אונזערע פארשטעהער האבען מיר זיך ענטוישט, מיר ווילען נישט קיין פילאנטראפיע, מיר פאדערען רעכט אויף לעבען מ'זאל אונז נישט שיקאנירען אויף די מערק.

מיט א גרויסער רעדע איז ארויסגעטרעטען דא זאר כארי. דער רעדנער האט געענטפערט אויף די פארווארפען וואס איז געמאכט געווארען דער קהלה און דערביי אנגעוויזען ווי שווער ס'קומט אויס אויס־צופועלען עפעס פאר „פרעמדע", נישט פון אנשי שלומינו, דער רעדנער רופט די פערזאמעלטע זיך צו ארגאניזירען. אז די קליינהענדלער זאלען האבען איינציגע פארטרעטער אין דער קהלה, שטאט־ראט, האנדעלס־קאמער א.א.וו.

וועגען דער לאגע פון די טארג־שטעהער און שאכערס רעדען נאך די ה"ה: וויצע־פרעזעס שפי־דער, רובינשטיין, ניטקע און אנדערע.

אויף דער פערזאמלונג האט זיך אויך ענטוויקעלט א ליידענשאפטליכע דיסקוסיע ארום דער פרא־גע וועגען א ריכטונג. צו וועלכער ריכטונג דער צווייטער קליינהענדלער־פעראיין דארף זיך אנשלי־סען. צוליב דער שפעטער צייט האט פרעזעס מינץ ערקלערט די פערזאמלונג פאר געשלאסען. וועגען דער ריכטונג־פראגע וועט געריפען ווערען א ספע־ציעלע פערזאמלונג.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען, מענער־שוואכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

אלע ארט אנאליזען.

נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג

פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע־פרייזען

ד"ר העלער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.

זונטאג פון 11—2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזן

פון היינט — צוגאב־פאבאר־קאמיסיע

(2) פון היינט, מאנטאג, דעם 29־טען ד. ח. פון 8 א זייגער אינדערפריה הויבט אן צו אמטי־רען א צוגאב־פאבאר־קאמיסיע אין לאקאל אויף פיעטריקאווער 165 פאר פ.ק.או. לאדז־שטאט 2.

צו דער קאמיסיע דארפען זיך שטעלען די פאבאראווצעס פון 1912 און עלטערע, וועלכע האבען זיך צו קיין קאמיסיע נישט געשטעלט, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער־פליכט, וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען, וועלכע האבען בעקומען נאמענט־ליכע אויפפאדערונגען פון דער לאדזער שטאטישער סטאראסטווע.

אונבעדינגטער ארעסט פאר האנדלען נאך דער בע־שטימטער צייט

(2) ווי די שטאט־סטאראסטווע אינפארמירט אונז, האט די אדמיניסטראטיווע מאכט בעשלאסען צובעשטראפען מיט אונבעדינגטען ארעסט די אלע סוחרים און אונטערנעהמער, וועלכע וועלען אין די פאליציייאישע פראטאקאלען זיין פערצייכענט אלס אזעלכע, וועלכע זענען סיסטעמאטיש עובר אויף די פארשריפטען וועגען די האנדעלס־שעה'ן.

ביז איצט האט דאס עובר זיין אויף די פאר געשריבענע האנדעלס־שעה'ן פערורזאכט בלויז א געלד־שטראף.

המלצות אויף סערטיפיקאטען

אין ארץ ־ ישראל ־ אמט זענען אנגעקומען המלצות אויף סערטיפיקאטען פאר פאלגענדע פאר זאנען פון זייערע קרובים אין ארץ־ישראל.

מיכאלסקא טויבא, שפרויך גאלא, שווארצ־לאווסקי משה מיט דער פאמיליע, נייבערג רויזא־בורנשטיין פ., בירנבוים ר.

די דערמאנטע פערזאנען דארפען זיך באלד ווענדען אין פאלעסטינא־אמט (שרודמיעסקא 29) וועגען ערלעדיגען די פארמאליטעטען.—

רעדעס וועגען „לאפּפּ" אין שוהלען

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע, וואס דער ניי־געשאפענער קאמיטעט האט אונטערגענומען צו פיהרען א ברייטע פראפאגאנדע לטובת „לאפּפּ" צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז, זענען שבת געהאלטען געווארען רעדעס וועגען דער וויכטיגקייט פון „לאפּפּ" פאר דער שוץ פון דער בעפעלקערונג. אין דער ווילקער שוהל — הרב סעגאל, וואהלינער שוהל — הרב פיינער, אין דער האדזשאסטער שוהל — הרב סילמאן.

קלאנג־קינא־טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער דאפעלטער פראגראם!

— I. —

גרויסע ראטישע שפיאנאזש־דראמע א. ג.

„די פרוי פון רעגיסטער"

אין דער הויפטראלע:

Helena Twelvetrees

— II. —

„דער ראמאנס פון א סעקרעטארקע"

ניט פאר קינדער, צי ס'איז אן עבירה פרייע ליבע.

אין די הויפטראלען:

Sally Eilers i Ralf Bellamy.

שווערער קלאפ פאר'ן לאדזער קאנפעקציע-עקספארט קיין ענגלאנד

(א) מיט עטליכע חדשים צוריק איז אין לאדז אנטשטאנען א סינדיקאט פאר קאנפעקציע-עקספארט קיין ענגלאנד. צו דעם סינדיקאט זענען צוגעשטאנען אלע גרעסערע און טייל קלענערע עקספארטערן.

מיט'ן מאמענט, ווען ס'האט זיך געשאפען דער לאדזער סינדיקאט, האט זיך אויפ'ן גאנצען שטח פון דער ענגלישער אימפעריע אנגעהויבען א שטארקע קאמפאניע, צוליב וואס דער עקספארט פון פערטיגע מלבושים, וואס ווערען אויסגעארבייט אין לאדז און אין בעלאסטאק, האט בעקומען א שטארקען קלאפ.

אין שייכות דערמיט איז בעדייטענד איינגעשרומפען די פראדוקציע, צוליב וואס שניידער-באלעבאטים האבען פערלוירען די ארבייט, אזוי, למשל, האט די אנגעזעהענע עקספארט-פירמע אין לאדז, „ראזען און ווישליצקי" רעדוצירט איהר פראדוקציע אויף 50 פראצענט. די רעדוצירטע באלעבאטים האבען זיך געווענדעט וועגען אנ-אינטערווענץ צום ארבייטס-אינספעקטאר.

„אקט זנאניעס" ווערען אפגעשאפט

לאדזער סטאראסטווע וועט ארויסגעבען בעשטימונגען אויפ'ן גרונד פון אויספארשונגען אין יעדענם געבורטס-שטאט

(2) דער לאדזער וואיעוואדען-אמט האט עהענטערנטשען ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג וועגען ארויסגעבען בעשייניגונגען פאר פערזאנען, וועלכע האבען פערלוירען זייערע געבורטס-מעטריקעס.

א ספעציעלע בעדייטונג האט די פעראָרדנונג פאר די געוועזענע איינוואוינער פון די מזרח-קרעסען, וועלכע וואוינען איצט אין לאדז. ווי בעקאנט, זענען אויף די קרעסען מלחמה-צייט פערניכטעט געווארען די ארכיווען פון די בעפעלקערונגס-ביכער. ביז איצט האט מען אין פאלען, ווען ס'איז נישט געווען מעגליך צו בעקומען א געבורטס-מעטריקע, צונויפגעשטעלט אזוי-גערופענע „אקט זנאניעס". פון איצט אן וועלען די „אקט זנאניעס" קיין שום יורידישען ווערט נישט האבען.

פון היינט און ווייטער וועט די לאדזער סטאראסטווע ארויסגעבען ענטשפרעכענדע בעשטעטיגונגען, צונויפגעשטעלט אויפ'ן גרונד פון אינפארמאציעס פון די ערטער, וואו דער פעטענט איז געבוירען געווארען. בימשך פון עטליכע פערטעל יאר וועלען ארויסגעגעבען ווערען אויפ'ן גרונד פון „ויטשאנגעס" און אויסגעפוללטע מעלדונגס-אנקעטעס, וועלכע מ'וועט מוזען פארשטעלען דער סטאראסטווע.

פרוי האט 13 יאהר געווארט אויף איהר מאן

די האפנונג איהרע האט זיך פערענדיגט מיט קארבאל

(2) א ריהרענדע טראגעדיע האט זיך נאכטען אפגעשפילט אין הויז פון פיעטריקאווער 197.

זינט א רייה יאהרען האט אין דעם הויז געוואוינט די 47-יעהריגע מאריאנא טראשטשינסקא, די אלמנה נאך א פוילישען זעלנער, וועלכער איז געפאלען אין דער פויליש-באלשעוויסטישער מלחמה.

כאטש מ'האט דער פרוי אפיציעל געמעלדען וועגען טויט פון איהר מאן, האט זי פונדעסטוועגען זיך נישט געלאזט צוגלויבען, אז איהר מאן לעבט נישט מעהר און זי האט נאך אלץ געהאפט אויף זיין צוריקקומען. זי האט געהאלטען, אז נאר על פי טעות האט מען איהם צוגערעכענט צו די טויטע. שטענדיג האט טראשטשינסקא ליב געהאט צו רעדען וועגען איהר מאן, וועלכען זי האט בעטראכט פאר א לעבעדיגען און אז א ליעדע טאג וועט ער צוריק אהיימקומען. סיזענען אוועק יאהרען און איהרע האפנונגען זענען זיך צוריגען. זי האט אנגעהויבען ווערען טרויעריג און נעכטען פריה האט מען זי געפונען ליגען א טויטע אין איהר איינגער שטוב. זי האט זיך פערסמ'ט מיט קארבאל.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע
אויפנעהמס-שעה'ן פון 8–1 מיטאג און 5–9 אווענט.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84
אויפטריטען פון די באליבטע ארטיסטען

וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן
היינט, מאנטאג, 9 אזייגער פאפולערע פארשטעלונג
פרייזען פון 70 גר. ביז 2.20
צום לעצטען מאל די הערליכע אפערעטע
„קאטינקא"
פרייטאג, דעם 2-טען ק. ח. פרעמיערע פון דעם גרעסטען אמעריקאנער שלאגער
„די איילביגע כלה"
צום ערשטען מאל אין לאדז
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

גוט מארגען

מזל-טוב!

מזל-טוב, יודען
— מיט מזל זאלט איהר לעבען
וואס איז דער מזל-טוב?
מיר האבען דאך מיט מזל בעקומען א נייע קאנסטיטוציע.

יא רבותי, ענדליך האבען מיר זיך דערווארט אויף דער נייער קאנסטיטוציע, און ווייסט איהר כאטש וואס מיר, יודען, וועלען האבען פון דער נייער קאנסטיטוציע? א, מיר וועלען האבען און האבען.

ביז איצט האבען מיר צום סיים געהערט ווילד-פרעמדע מענשען; פון איצט אן וועט יעדער זיך אליין וועהלען — אלע וועלען מיר זיין דעפוטאטען און אנגזאגען ווייבער וועלען זיין „גיבער טיקאלנע" — אומבערהערליך, הייסט עס.

לויט דער נייער קאנסטיטוציע ווערען איינגעפיהרט פאלגענדע פרייהייטען:

פרייהייט פון ווארט: מ'וועט קענען פריי און רעדען: צו דער וואנד, צום דאשעק.

פרייהייט פון פערזאמלונגען. יעדער בירגער וועט האבען פולע רעכט איינצוארדנען פערזאמלונגען פון... די קרעדיטארען, תנאים'ס, חתונות, ברית'ן, פדיון-הבן'ס, שלוש-סעודה'ן און אנדערע „זעבראניעס"...

לויט דער נייער קאנסטיטוציע וועט דאס גאנצע לעבען ווערען געענדערט: פון איצט אן וועלען בדן געבען בחורים, נישט ווי ביז איצט — כלות.

מוהלים וועלען מוזען האבען א „זשעמעשניטשע קארטע" פון דער האנדווערקער-קאמער. און מייסטער-בריף פון מענער-בעשטעלט...

אקושערן וועלען מוזען האבען „זאשוויאטשעניעס" אז זיי זענען א „רואה את הנולד".

פון פאטענטען-אמט וועלען בעפרייט ווערען: קברנים, אתרוג - בענטשער'ס, טאבאק - שניי-פער'ס, מלקות-קלאפער, מקוה-טיקערינס, פאבריקאנטען וואס ארבייטען אויס: המן-קלאפערס, שמחת-תורה-פעהנער, און אנדערע ארטיקלען.

הקיצור, סיוועט גוט זיין פאר יודען!...

אב—נעס

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

י. קאפראוויטסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראנקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), י. קלופשא (קאנסנא 54), משינסקי (הוקשינער 53).

כוליגאנעס אויסגעהאקט די שויבען אין לאקאל פון בערעק-יאסעלעוויטש-לאריאן

נעכטען בייזנאכט האבען כוליגאנעס פון דרייסיגסטען ארומגעריגעלט דעם לאקאל פון בערעק-יאסעלעוויטש-לאגיאן אין לאדז (אלעע קאשטשושקי 21) און באמבארדירט מיט שטיינער.

צום גליק איז געווען אין לאקאל נאר איין לעגיאנער, וועלכער האט אויפגעהויבען אנ'אלארם בעלד נאכדעם, ווי עס האבען אנגעהויבען אריינפאלען אין לאקאל די ערשטע שטיינער.

אויפ'ן אלארם זענען זיך צוזאמענגעלאפען מענשען, וועלכע האבען קיין איינעם פון די כוליגאנעס אויף די אויגען נישט געזעהען. זיי איז געלונגען צו אנטלויפען אהן שפורען.

אין לאקאל פון יאסעלעוויטש-לעגיאן זענען אויסגעהאקט געווארען פון די שטיינער כמעט אלע שויבען. פאליציי האט צונויפגעשטעלט א פראטאקאל.

לאדז ווערט פערגרעסערט

(2) אין די נאנטסטע טעג וועט ערשיינען א פעראָרדנונג, לויט וועלכער עס וועלען צוגעטיילט ווערען צו דער לאדזער זעלבסט-פערוואלטונג. די לאדזער פארשטעט און ארומיגע דארפס-געמיינדעס אזוי, אז די לאדזער בעפעלקערונג וועט אויף אזא אופן פערגרעסערט ווערען אויף 30,000 נפשות.

א נייע מזל'דיגע קאלעקטור אין לאדז

פאריגען דינסטאג איז אין לאדז געעפענט געווארען א נייע קאלעקטור פון דער פוילישער מלוכה-לאטעריע אויף שרודמיעסקא 8, פראנט. די קאלעקטור געהער צו יהודא (לייב) פיינגאלד און געהער אודאי צו די גליקליכע קאלעקטורען אין לאדז, שוין דערפאר, וואס ה' פיינגאלד בעזיצט א גרויסען אויסוואהל לאסען, פון די קלענסטע ביז די גרעסטע נומערן.

ס'איז דערום צו ערווארטען, אז אונזער עולם, וועט תיכף געהען פרובען גליק און קויפען א לאס, ערשטע קלאס 29-טער לאטעריע, ביים ה' פיינגאלד אויף שרודמיעסקא 8, פראנט.

זעלבסטמארד פון א יודישער לעהרערין

(2) אין איהר אייגענער וואוינונג איז נעכטען בעגאנגען זעלבסטמארד דורך אויסטרינקען א געוויסען גיפט די לעהרערין מנוחה האמערמאַן פון פאלודניאווא 23.

א פאר שעה נאכ'ן אויספיהרען דעם טראגישען שריט האבען די עלטערן פון דער זעלבסטמערדערין אויפגעהויבען אנ'אלארם.

דער פאגאטאוויע-דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז די זעלבסטמערדערין געפינט זיך אין א גסיסה-צושטאנד. אויפ'ן פערלאנג פון איהרע עלטערן איז דאס מיידעל איבערגעלאזט געווארען אין דער היים.

די סיבות פונ'ם זעלבסטמארד זענען נאך נישט בעוואוסט.

די זעלבסטמערדערין איז נאך נישט צוריקגעקומען צום בעוואוסטזיין און קיין שום בריף האט זי נישט אנגעשריבען פאר'ן זעלבסטמארד.

פאר א „שעהנע" קרקע מוז מען בעצאהלען שעהן געלד

מיט דריי יאהר צוריק פונקט אין שבת-תשובה איז די יודישע בעפעלקערונג פון שטעטעל ק. אויפגעטרייסעלט געווארען ממש ווי פון א דונער געטראפען.

געשעהן איז אט וואס:

ווען דער עולם איז אין דער פריה אוועק אין די בתי-תפילות דאווענען, האט ער, פערבייגייענדיג דעם מארק, דערזעהן די גאלאנטעריע-קראם פון איינעם פון די שענסטע בעלי-בתים פון שטעטעל אנ'אפענע, די קראם איז געווען אנגעפראפט מיט קונים און דער אייגענטימער, דער שיינער יוד, מיט זיינע בנים זענען געשטאנען אונטער די טאשטאניעס און פראנק און פריי געמסחר'ט.

אין שטעטעל איז באלד געווארען א רעש. אויף אזא הפקרות האט זיך נאך קיינער נישט דערלויבט זייט ס'שטעטעל איז שטעטעל. דער רב ד'האט גלייך גערופען א גרויסע אסיפה אין שוהל און ס'איז בעשלאסען געווארען צו שיקען א דעלעגאציע פון די אנגעזעהענסטע בעלי-בתים, וועלכע זאלען זעהן מיט אלע מיטלען צו ווירקען אויפ'ן מחלל שבת'ניק, אז ער זאל די קראם דאך אין שבת פערמאכען.

די דעלעגאציע איז תיכף אוועק. זי האט גענומען מיט'ן בעל-דבר איינטענה'ן מיט'ן גוטען, מיט'ן בייזען. ס'האט גארנישט געהאלפען. ער מיט זיין בני-בית האבען די יודען פשוט ארויסגעווארפען פון קראם.

חברה וואוילע יונגען האבען זיך אפילו געכאפט האקען שלאגען און אונטערהאקען בעקעס, אנדערע זענען זיך געגאנגען קויפען א מצוה און אונטערגעשטעלט דעם פערשוין א „פיסעל" ביים קאמענדאנט און אין ארזשאנד, ער האט אבער געהאט א שווארצע הצלחה און פון אלע צרות זיך געשיקט ארויסצודרייען.

די פערביטערונג פון שטעטעל יודען איז געווען אין לשער. ס'איז שוין אזוי ווייט נישט געגאנגען אין חלול שבת, ווי אין חלול השם. די יודען האבען זיך ממש בעגראבען פון חרפה פאר דער שטעטלדיגער קריסטליכער בעפעלקערונג. קיין עצה האט מען זיך אבער נישט געקאנט געבען.

דאס איינציגע, וואס מ'האט יא געקאנט טון איז לייגען אין חרם אריין דעם מחלל שבת'ניק מיט זיין בני בית. דאס איז טאקע געטון געווארען. דער עלטערער הער און די פרומע יונגעלייט און יוגענד האבען זיך בעמיהט אפצוגרעניצען פון זיין חברותא און נישט געוואלט האבען מיט זיי קיין שום מגע משא. די איזאלאציע האט אזוי געהאלטען ביז פאר א יאהרען.

מיט א קנאפ יאהר צוריק איז דער דערמאנטער מחלל שבת'ניק פלוצלינג אוועקגעשטארבען. די קהלה פון שטעטעל האט אויסגענוצט די לאגע דערוואַרטעטע געלעגענהייט זיך אפצורעכענען מיט זיינע יורשים. זי האט דעריבער פון זיי געפאדערט א היכשע סומע קבורה-געלד, און נישט האט זי געהאט בעשלאסען צו בעשטימען א קרקע הארט ביים פלאט און קובר צו זיין דעם מת ערשט אויפ'ן דריטען טאג.

די לעצטע פראפאזיציע האט א פנים די יורשים נישט געשמעקט. זיי האבען זיך אנגעהויבען צו דינגען מכוח'ן פרייז, די דאזיגע האבען זיך פעסטגעהאלטען און נישט געוואלט איינגיין אויף קיין שום קאמפראמיסען. ענדליך זענען די יורשים געצוואונגען געווען מסכים צו זיין אויפ'ן פרייז, זיי האבען אויסגעצאָלט א געוויסע סומע און אויף דער רעשט האבען זיי אויסגעשטעלט קורצטערמינען וועקסלען.

ווען די צאהלונגס-טערמינען פון די אויסגעשטעלטע וועקסלען האבען אונטערגעריקט און מ'האט זיי פארגעשטעלט די יורשים אויסצוקויפען, האבען זיי ערקלערט, אז די וועקסלען זענען פון זיי אויסגעפרעסט געווארען.

דער ענין איז אריבער אין געריכט. אויף דער געריכטס-פערהאנדלונג האט דער אדוואקאט מצד די יורשים ערקלערט, אז היות ווי דער מת איז געלעגען אין שטוב, זענען ממילא די יורשים געווען בעצוואונגען אנצונעמען די בעדינגונגען פון דער קהלה. אזוי אבער ווי אנ'אפמאך, וואס איז צו שטאנד געקומען דורך צוואנג, קאן לויט די ציוויל-געזעצען נישט פערפליכטען, דעריבער דארפען די וועקסלען צוריקגעגעבען ווערען פראנקא.

דער קהלה-אדוואקאט האט דאגעגען אויפגעוויזען, אז קיין צוואנג איז אין דעם פאל בכלל נישט געווען. די קהלה האט דאך גלייך פארגעלייגט פארן מת א קרקע און דווקא אהן געלד, וואס זי איז אגב גארנישט מחויב געווען צו טון צוליב דער פערמעגליכקייט פון בר-מנן. אויך אין בעשלוס פון דער קהלה קובר צו זיין דעם מת ערשט אין דריטען טאג לאזט זיך נישט איינזעהן קיין צוואנג שוין דערפאר, ווייל אזוי פאדערט דאך בפירוש דאס געזעץ.

נישט מעהר די יורשים האבען געוואלט א שענערע קרקע ווי מ'האט זיי פארגעלייגט און אויך, אז מ'זאל דעם מת גלייך קובר זיין, אלזא הנחות, פריווילעגיעס, האט טאקע די קהלה בעדארפט רעכט דערפאר צו פאדערן א בעזונדערע פערגיטיגונג.

דאס געריכט האט צוגעשטימט צום שטאנדפונקט פון דער קהלה און אפגעווארפען די טענות פון די איינגעקלאגטע יורשים.

ארגוס

ספארט-בעוועגונג

באקס-מעטש צווישן דער פוילישער מאנשאפטס-מייסטערשאפט

ווארטא (פויזען) — סקאדא (ווארשא) איז איבערגעריסן געווארן אינמיטן

אין פוילישן באקס-ספארט איז זעהט אויס, נישט אלץ אין ארדנונג. ס'האגעלט כסדר מיט נייע אוואנטורעס און סקאנדאלן, פון וועלכע דער פוילישער באקס-פערבאנד קען נישט פטור ווערן.

נעכטן איז אין ווארשא פארגעקומען דער מעטש וועגן דער פוילישער מאנשאפטס-מייסטערשאפט צווישן דער פויזנער ווארטא און דער ווארשעווער סקאדא. דער מעטש איז נישט פערענדיגט געווארן צוליב דעם פערהאלטן זיך פון פובליקום און ריכטער בנוגע דער מאנשאפט פון ווארטא. ביים זיבעטן קאמף האט די פויזנער מאנשאפט פערלאזן דעם רינג. אין מאמענט פון איבעררייסן דעם מעטש איז דער שטאנד געווען 5:7 פאר ווארטא. די בעזונדערע רעזולטאטן זענען געווען פאלגענדע:

סאבקאוויאק (וו) האט בעזיגט אויף פונקטן טשארנעצקי (ס). ראגאלסקי (וו) האט בעזיגט אויף פונקטן מילער (ס). ציראן (ס) און קאיבאר (וו) האבן געקעמפט אויף רעמי. מאנקאווסקי (ס) האט בעזיגט מיט ק. א. שופינסקין (וו). סעוומיניאק (ס) האט בעזיגט אניאל. פילאט (וו) האט בעקומען 2 פונקטן דורך א וואלקאווער, ווייל שטיבע האט זיך נישט געשטעלט צו דער פערמעסטונג. דער מעטש איז איבערגעריסן געווארן אין מיטן קאמף מאיכושיצקי—וואזשניאק.

באקס-מעטש

זיעדנאמשאנע — ס.ק.ס. 2:10

פונקטן האבן ערצילט: קיאווסקי (5), בזשענטשיק (5), מיכאלאק (5), סאבטשיק (ס.ק.ס.) וואיטשעכאווסקי (5), ריכטער ה' חישליצקי.

ספארט-שפילן

נעץ-באל-טורניר וועגן בעכער פון פוילישן פערבאנד פאר ספארט-שפילן

נעכטן זענען פארגעקומען אין לאדז די עלימינאציעס אין נעץ-באל וועגן צונעהמען צום פינאל וועגן בעכער פון פוילישן פערבאנד פאר ספארט-שפילן. אין נעץ-באל פאר פרויען ווערט צום פינאל צוגעלאזן ה.ק.ס., וועלכער האט געשלאגן ל.ק.ס. אין טריומף. אין נעץ-באל פאר מענער — ד. אבסאלווענטן, וועלכע האבן געשלאגן ל.ק.ס. אימקא און ה.ק.ס.

דער ניווא פון די שפילער איז געווען א זעהר נידריגער, די פראזענטירונג — א קליינע.

טורניר פון קויש-באל

וועגן בעכער פון טריומף

צו די האלב-פינאלן האבן זיך קוואליפיצירט „מכבי", וועלכער האט געשלאגן „שטערן" 12:18 און קרושענדער, וועלכער האט געשלאגן „ווימא" 5:13. אין די האלב-פינאלן פאר פרויען וועלן זיך טרעפן ל. ק. ס. — קרושענדער און נ. ק. פ. — „מכבי". אין די האלב-פינאלן פאר פרויען וועלן זיך טרעפן ל. ק. ס. — טריומף און וו.ק.ס. — י.ק.פ.

אפגערופן דעם לאדזער האקעי-טורניר

דער האקעי-טורניר, וועלכער האט בעדארפט גע־זאלט פארקומען אין לאדז צווישן א.ז.ס. (ווארשא) ט.ק.ס. (טארן) טריומף און ל־ק־ס־ — איז אפגערופן געווארן צוליבן נישט ענטשפרעכנדן וועטער. דער טורניר וועט פארקומען היינטיגן פרייטאג.

האקעי-מעטשן וועגן דער מייסטערשאפט פון קלאס „בע" אין לאדז

ס.ק.ס. — הכח 0:7

ל.ק.ס. II — ס.ק.ס. (זגערזש) 0:1

אין פינאל וועגן דער דערמאהנטער מייסטערשאפט וועלען זיך טרעפן ס.ק.ס. (לאדז) און ל.ק.ס. 2.

האקעי-מעטשן וועגן דער פוילישער מייסטערשאפט

א.ז.ס. (פוזנאן) — פאגאן (לעמבערג) 1:2

קראקאוויא — לעכיא (לעמבערג) 1:2

באקס-מעטש

ל.ק.ס. — הכח 6:8

די „הכח"־מאנשאפט האט אויף דעם דערמאנטן מעטש בעוויזן, אז זי מאכט כסדריגע פארט־שריטן. „הכח" האט אויך שוין בעוויזן צו שאפן א יודישן פובליקום פאר איהרע באקס-מע־טשן, ווייל דער גיכער־זאל וואו דער מעטש איז פארגעקומען איז געווען איבערפול.

ליפשיץ פון „הכח" ווייזט זיך ארויס פאר א ערשטקלאסיגן מאטעריאל. אין פליגער געוויכט האט גאטפריד (הכח) בעזיגט צעלמערן (ל.ק.ס.) אויף פונקטן. אין דערהעלבער וואג האט קומער (הכח) געשלאגן אויף פונקטן מאדעיא (ל.ק.ס.)

אין דער האהן־וואג האט קושיוואנסקי 2 גע־שלאגן אויף פונקטן סינדיק (הכח)

אין פעדער־געוויכט האט פאנאט (הכח) רע־מיזירט מיט שיקאווסקין (ל.ק.ס.)

אין דער לייכטער וואג געווינט ליפשיץ (הכח) הויך אויף פונקטן ביי קושיוואנסקי 1. (פ.ק.ס)

האלב־מיטעל וואג געווינט קלימטשאק הויך אויף פונקטן מיט וואלדמאנען (הכח).

אין דער מיטעלער וואג שלאגט קאשינסקי (ל.ק.ס.) אויף פונקטן סומראיען (הכח).

אין דער האלב־שווערער וואג רעמיזירט באפי־סענבאום (הכח) מיט סאדזשינסקי (ל.ק.ס)

ריכטער — ה' מעלש

די צווייטע מכבי'אדע אין אפריל 1935

לאנדאן, (יט"א). לויטן בעשלוס פון דעם הויפט־ביורא פון „מכבי" וואס האט לעצטענס אפגעהאלטן א זיצונג אין לאנדאן איז דער טערמין פון דער צווייטער מכבי'אדע בעשטימט געווארן אויף אפריל 1935, אין ארץ־ישראל. אלס לייטער פון דער גאנצער ספארט־טעכנישער פארבערייטונגס ארבייט אין די גלות־לענדער איז בעשטימט געווארן אינזש. רישארד ראקאווסקי, און א"י — יהושע אליף.

אין מערץ 1934 וועט פארקומען א מכבי־קאנפערענץ מיט' זאנטייל פון די מכבי־קאמיסאריען פון אלע לאנד־פערבאנדען. —

ר. איזראעל

דער אריער-פאראגראף

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

21

קיצור פון די ערשטע קאפיטעלעך

שרה די אלמנה האט שטארק געהייגט אין קליינעם שטעטעל אין פוילען אום מורא פאר דעם גורל פון איהר זוהן הענעך, וועלכער איז געווען אין דייטשלאנד.

אין דייטשן שטעטעל אגלם האבן די היטלעריסטן געקייערט זייער זיג, בעת די שטאלן צום רייכסטאג־ די נאצים זענען געקומען צו דער מאכט.

דער רייכער פאבריקאנט היינריך זאקס איז דורך די נאצים ארעסטירט געווארן און שרעקליך צושלאגן געווא־רען. דאס האט בעזאכט העלען.

העלען איז געווען א טאכטער פון לייטענאנט האנס האמערשטיין, געווען פערליבט אין היינריך זאקס. איצט איז זי געלאפן פון היינריכ'ס שטוב אין דער פאבריק, כדי איהם אויסצודריקן די מתנות פון היינריכ'ס מוטער פון פוילען, וועלכע זענען אנגעקומען מיט דער פאסט.

זי האט געזעהן די סצענע אויף'ן גאס, ווי מ'פיהרט זאקס'ען א פערבלוטיגטן און צושלאגענעם, העלען האט געוואוסט, אז איהר פאטער, דער מלחמה־אינוואליד איז בעשטימט געווארן אין הענטיגן טאג אלס פלאץ־קאמענ־דאנט אין שטעטעל, און זי איז געלאפן אין „ברוינעם הויז", כדי צו בעטן איהר פאטער, אז ער זאל ראטעווען היינריכ'ן.

העלענ'ס פאטער האט גראד קאנפערירט מיט עטליכע שטורמיסטן. נישט בעקוקט דערויף, האט העלען איהם אנ־געהויבן צו בעטן, אז ער זיך אנשטעלן פאר היינ־ריכ'ן. עס לייטענאנט האנס האמערשטיין איז בעהטן נישט אנגענומען צו רעדן מיט זיין טאכטער אין דער אנוועזנ־הייט פון די שטורמיסטן און ער האט שטרענג בעפוילן זיין טאכטער, אז זי זאל איהם נישט שטערן אין דער ארבייט אין אהיימגעהן.

העלען אין געהן פערצווייפעלט, דאך איז זי גע־פאלן אויף א בערגעל, זי האט זיך אנגעטון א מאסקע־קרייץ אויפ'ן מאנטעל און איז ארויס אין גאס.

העלען איז אוועק אין „ברוינעם הויז", דארט האט זי זיך בעפרובט ארייצובעקומען אין דער חברה פון שטור־מיסטן, בעת א געשפרעך מיט איינעם פון די אנפיהרער לירוויג קראנינג, האט זי זיך דערוואוסט, אז מאקע ער איז בעשטימט געווארן אלס הויפט־אויפזעהער פון קאנצענ־טראציע־לאגער, וועלכער איז געשאפן געווארן פאר מארקסיסטן און יודען.

העלען האט זיך געבעטן ביי קראנינגן, אז ער זאל זי צונעהמען צו דער ארבייט אין לאגער, קראנינג האט צוגעזאגט, פון קראנינג'ן האט זיך אויך העלען דער־וואוסט, אז אלס דירעקטאר פון היינריך זאקס'עס פאבריק איז בעשטימט געווארן אלפרעד בעהמע, היינריכ'ס א שונא, א לידעק, א באנקראטניק, וועלכער האט שוין נישט איינ־מאל גענומען מיאוס'ע פארשלאגן דער שענער העלען.

אין קליינעם פוילישן שטעטעל האט דערווייל שרה געלעבט אין פערצווייפלונג. אין שטעטעל זענען ארומגע־גאנגען ידיעות וועגן שרעקליכע זאכן, וואס מ'טוט אן געגן יודען אין דייטשלאנד און שרה האט שוין זייט עט־ליכע טעג נישט געהאט קיין בריף פון איהר הענעך'ן האט איז געווען א זעהר זעלטענער פאל. שרה'ן איז געקומען פאר'ן דער וואלד־מוהר ר' מאטל. אין מיטן פון זייער געשפרעך איז ארייגעקומען דער בריף־טרעגער און גע־שפרעך ...

גרענגט א בריף צו שרה פון דייטשלאנד. שרה האט לויט דער האנטשריפט אויף דער קאנווערט בעמערקט, אז דאס איז נישט פון הענעך'ן וי האט זיך שטארק דערשראקן.

דער בריף איז געווען געשריבן אויף דייטש, איהם האט קוים איבערגעלייענט ר' מאטיל. אינ'ם בריף איז גע־ווען געשריבן, אז דער בריף פון די מתנות צו היינריכ'ס נעבוירנס־טאג זענען אנגעקומען, דערמאלט, ווען היינריך איז געווען גראד שוועקנלאפהרען און דעריבער דארף זיך היינ־ריכ'ס מוטער נישט בעאומרוהיגען. דער בריף איז געווען אונטערגעשריבן מיט'ן נאמען העלען האמערשטיין. שרה האט זיך אביסעל בערוהיגט. אבער מאטיל האט אין דעם בריף געזעהן א שלעכטען סימן, נאך מעהר דערפאר, ווייל דארט איז געווען א צושריפט „נאכ'ן איבערלייענען דעם בריף פערניכטען".

אלס לייטער פון היינריך זאקס פאבריק, וועלכע די שטורמיסטן האבן צוגענומען, איז בעשטימט געווארן דער לייטענאנט אלפרעד בעהמע. דאס איז געווען אנ'אויס־האורף, א חולטאי, אנ'אגענטער, א באנקראטניק און אנ־אויסגעלאסענער מענש.

בעהמע איז געווען א שונא פון זאקס'ן, ווייל צו־ליב דעם, וואס בעהמע האט אמאל זאקס'ן צוגעגנומען פיל געלד האט דער יודישער פאבריקאנט איהם אפשט געוויזן די טיר. א חוץ דעם האט בעהמע שוין לאנג בעהאט גע־ווארפן אנ'אויג אויף פרייליין העלען האמערשטיין און איהר געמאכט מיאוסע פארשלאגן, וועלכע זי האט קאטע־גאריש שטענדיג אפגעווארפן. איצט האט בעהמע טריומ־פירט, איצט, האט ער זיך געטראכט, וועט העלען מוזן איינגעהן אויף זיינע פארשלאגן, ווייל ער וועט זיין איהר שעף אין זאקס'עס פאבריק, וואו זי האט אויך איצט געארבייט.

בעהמע איז אבער ערשטוינט געווארן, ווען ער האט צוגעזאגט מ'האט העלען נישט געטראפן אין פאבריק און אנשטאט דעם האט ער געפונען א בריף פון איהר, אז זי האט איבערגענומען אנ'אנדער ארבייט.

העלען האט אונטער פערשידענע קנצען זיך ער־וואַרבן די סימפאטיע פון אויפזעהער און קאנצענטראציע־לאגער לודוויק קראנינג און זי איז דארט געווארן א בע־אמטע. איהר ציל איז געווען אריין זיך ארייצוקריגן און ארויסצוראטעווען היינריכ'ן, די האט זיך דארט אבגעטוהעט שוידערליכע זאכן און פייניגען די געפאנגענע. דארט האט זי אויך געטראפן איהר יוגענד־פריינד פריצי. א גוטער פריינד אויך פון זאקס'ן, זי האט בעקענט פריצי'ן פון זיינע ליבערעלע אנשוואונגען און דעריבער האט זי זיך שטארק בעוואונדערט, וואס פריצי מיט האקן־קרייץ אויפ'ן ארעם איז א בעאמטער אין קאנצענטראציע־לאגער. ס'האט זיך באלד ארויסגעשטעלט, אז פריצי, וועלכער איז געווען איינער פון די שטארקסטע שונאים פון דער נאצי־סאציאליסטישער בעוועגונג און פון זייערע ווילדע מעשים, האט זיך ארייגעקומען אין געפאנגענעם־לאגער, כדי צו שטערן זייערע ווילדע פלענער און העלפן ווען ער וועט נאר קענען. אויך ווייל דאס וועט זיין מעגליך און אין דער ערשטער רייהע העלפן היינריך זאקס'ן.

דער לייטענאנט בעהמע האט געצואונגען העלען, דורך איהר פאטער דעם פלאץ־קאמענדאנט האנס האמער־שטיין, אז זי זאל צוריק קומען צו דער ארבייט אין דער פאבריק. העלען איז צוגעבונדן צו דער ארבייט, אבער פריצי האט זי זיך אפגערעדט מיט פריצי'ן, אז ער זאל זי אסגעבטן ראטעווען היינריכ'ן.

פריצי האט שוין בעוויזן צו זעהן היינריכ'ן אין קאנצענטראציע־לאגער, ער האט געזעהן ווי ווילדע ברואים שיכורע שטורמיסטן האבן איהם אנ'אונטערגעשליכן און געפייניגט. די בארבארען האבן געהיסן, אז היינריך זאל זיך אויסטון נאקעט, האבן אפגעלאכט פון זיינע יודישע סמנים, איהם נאכאמאל טל געהאקט און אויף די אפענע בלוטיגע וואונדן געגאסן שפריט, וועלכע זיי האבן בעת דער אנקוויזיציע בעוויזן.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין אולם האט געהאט א זיצונג, אויף וועלכער מ'האט זיך בעראטן ווי אזוי צו רעאגירן אויף די פערפאלגונגען פון יודען אין דייטשלאנד, נאכ'ן איבערבעהמען די מאכט דורך די היטלעריסטן. מ'האט זיך ענטשלאסן דעם א גרויסע דעמאנסטראציע, מ'נעמען ארויסגעזאגט געווארן פערשידענע מיי־נונגען. צווישן די אנוועזנדע איז אויך געווען דער רעכטסאנוואלט הערץ, וועלכער האט זיך געריסן דעם ספיראק, אז מען מוז זיין לאיאלע בירגער און נישט צו־שארף ארויסטרעטן, האלטענדיג, אז די אלע פערפאלגונ־גען זענען נאר א פאריבערגעהענדע ערשיינונג. אינמיטן דער זיצונג האט ער אבער בעקומען א טעלעפאנישע ידיעה, אז די שטורמיסטן האבן איהם אלם יוד פערוועהרט אריינ־צוקומען אין געריכט און זיך פערנעהמען מיט פראקטיק.

ס'איז געקומען א דעלעגאציע פון דריי פערזאן, וועלכע וואלטן אונטערגערעדט ביים פלאץ־קאמענ־דאנט האנס האמערשטיין, אין דער דעלעגאציע זענען גע־ווען: דער פארזיצער פריבערג, דער יונגער גרינבלאט דער אדוואקאט הערץ האט זיך נאך געוואקלט צי ער זאל נאכגעהן צו דער דעלעגאציע.

— איך וואלט נישט געוואלט געהערן צו דער דעלעגאציע, האט אדוואקאט הערץ געזאגט, אבער דאסמאל שוין אין א גאנץ אנדערן טאן. איהר דארפט דאך פערשטעהן מיין לאגע. איך האב א פרוי מיט קינדער, אפשר קען איך באך אויספועלן, אז איך זאל קענען ווייטער פיהרען מיין פראקטיק, אויב איך וועל זיין אין דער דעלעגאציע, וועל איך זיין א פערלוירענער.

— ס'וועט אויך סיי־ווי־סיי גארנישט העלפען, האט אויקזאר פישער ווייטער רוהיג געזאגט, הער רעכטסאנוואלט, אייער גורל איז סיי־ווי־סיי גע־שטעמפעלט, איהר וועט מעהר זיך נישט קענען פערנעהמען מיט אייער פראקטיק.

— דאנערוועטער, האט זיך דער אדוואקאט שוין דענערווירט, איהר רעדט אזוי ווי איהר וואלט געזעסן אין גענעראל־שטאב פון די שטורמיס־טען און וואלט געוואוסט אלץ, וואס דארט טוט זיך.

— סיהויבט זיך גארנישט אן, מ'דארף נאר זיין פראקטיש און האבן אביסעל שכל אין קאפ, כדי מ'זאל דאס אלץ אויסגעצייכנט פערשטיין.

— איך פערענדיג די דיסקוסיע, האט דער פרעזעס פרידבערג געזאגט, מיר וועהלען א דעלע־גאציע און דערמיט איז אונזער זיצונג פער־ענדיגט.

דער אדוואקאט הערץ האט זיך שוין מעהר נישט געקענט ארויסדרעהען דערפון און האט סוף כל־סוף מסכים געווען מיטצוגעהן אין דער דע־לעגאציע.

באלד פון דער זיצונג איז די דעלעגאציע אוועק צום לייטענאנט האנס האמערשטיין, אלע דריי יודישע פארשטעהער זענען אוועק אין „ברוי־נעם הויז", וואס דאס האט אין יענעם מאמענט געהייסן גענעם און פריבעם הויז" האבן אלע גוט פערשטאנען, דאס בלוטע איבערטרעטן די שוועל פון דעם הויז איז געווען פערבונדן מיט מורא. עקעל און פעראכטונג, דאך איז די דעלע־גאציע, געמוטיגט דורך דעם טעמפעראמענט פון יונגען גרינבלאט געגאנגען און זיך אנגעמעלדן צום פלאץ־קאמענדאנט, אלע אין „ברוינעם הויז" האט מיט גרויס פערדאכט געקוקט אויף די דריי יודען, וועלכע האבן זיך אין מיטן העלן טאג בעוויזן אין דער מורא'דיגער אינקוויזיציע. די הא־קענקרייצלער האבן מיט א ציניש און שמייכעל בעגלייט די דריי ציטערנדיגע יודען, וועלכע האבן זיך בעוויזן אויפ'ן הויף. די אנמעלדונג איז אנ־גענומען געווארן אין איינער פון די שטורמיסטן איז אריין אין קאבינעט פון האנס האמערשטיין, כדי צו מעלדן, אז ס'איז געקומען א דעלעגא־ציע פון יודישע געמיינדע־פארשטאנד. באלד דער רויף איז דער שטורמיסט צוריקגעקומען און ציניש איבערגעגעבן דער דעלעגאציע.

— דער פלאץ־קאמענדאנט האט געהייסן אי־בערגעבן, אז ער איז פערנומען מיט וויכטיגערע געשעפטן און וועט נישט פאר נויטיג אויפצו־נעהמען די יודישע דעלעגאציע. ווערבער האט ער דאס ווארט יודיש אויף אזא אופן ארויסגערעדט אז מען זאל פערשטעהן, וואס מען מיינט דערמיט.

די דעלעגאטן האבן זיך איבערגעקוקט, אזוי ווי איינער וואלט געוואלט דעם אנדערן פרעגן וואס מען טוט.

— אבער, האט ווייטער דער שטורמיסט ציניש געזאגט, מ'האט אייך אנגעזאגט נישט אפגעוואגט אויפצונעהמען, איהר וועט אויפגענומען ווערן דורך דעם פערטרעטער פון פלאץ־קאמענדאנט אויגוסט רעדליך.

ס'איז שוין נישט געווען קיין אנדער אויס־וועג, ווי מסכים צו זיין צו רעדן מיט אויגוסט רעדליך, דאס איז באלד געשעהן, די דעלעגאציע איז אריינגעפיהרט געווארן אין א שעהנעם צי־מער, וואו ביים טיש איז געזעסן א גראבער דייטש וועלכען אלע דריי האבן גוט געקענט, דאס איז געווען דער ביר־שענקער רעדליך, א בעזיצער פון א צווייט־ראנגיגער קנייפע אין אולם. יעדער איי־ציגער פון די דאזיגער דעלעגאציע וואלט אין אנדערע צייטען קיינמאל נישט גע־רעדט מיט דעם דאזיגען רעדליך. איצט אבער האבן זיי געמוזט פערבייסען מיט די ליפען. ווען דער דאזיגער גרא־בער נפש רעדליך האט זיי אפילו נישט געהייסען זיצען, נישט געענטפערט אויף זייער בעגריסונג און געלאזט שטעהן ביי דער טיר.

— וואס פערלאנגען די הויכגעשטעלטע פער־זענליכקייטען פון דער יודישער געמיינדע אין אולם?

— מיר פערלאנגען גארנישט, האט דער רעכטס־אנוואלט הערץ הכבעה'דיג געזאגט, נאר מיר בעטען.

— אז דאס זענען ווערטער האט רעדליך ציניש זיך צולאכט, געווים טארען יודען נישט פערלאנגען, נאר בעטען, אלזא, וואס בעט איהר הויכוואהלגעבארענע מענשען.

ביי אלעמען איז נאך אזא קבלת־פנים דאס לשון אפגענומען געווארן, קיינער האט נישט גע־וואוסט, וואס צו ענטפערען, פון וואס אנצוהויבן און ווי אזוי צו פיהרען דאס געשפרעך. די לאגע איז געווען א פייניגע. דער גראבער נפש האט דאס בעמערקט און האט נאך מעהר הנאה געהאט פון דער אונאנגענעהמער לאגע, אין וועלכער ער האט געשטעלט די דעלעגאציע.

(פארזעצונג קומט)

אין היטלעריסטישען דייטשלאנד

נאצי-בלאט וועגען ערפאלג פון דער היטלער-פראפאגאנדע אין אויסלאנד

בערלין. (יט"א) די בערלינער „רייכסווארט" טיילט מיט, אַז די אַנטי-יודישע פּראָפּאַגאַנדע וואָס ווערט דורך דער נאַצי-בעוועגונג געפיהרט אין אויסלאַנד, האָט געגעבען בעזונדערס בעמערקענס-ווערטע ערפאָלגרייכע רעזולטאַטען אין ענגלאַנד, וואו די עפענטליכע מיינונג איז בעדייטענד בע-איינפלוסט געוואָרען דורך דער דאָזיגער פּראָפּאַגאַנדע. „עס איז קלאָר, שרייבט דאָס נאַצי-בלאַט, אַז מיר, דייטשען קענען בלויז בעגריסען אַזאַ ענטוויקלונג און זיך וואונשען, אַז זי זאָל געהען ווייטער. מיר מוזען אָבער שטענדיג האַלטען אין איין אונטערשטרייכען, אַז די אַטמאָספער פאַר ענט-שפּרעכענדע בעציהונגען צווישען די פעלקער קען געשאַפען ווערען בלויז דאַן, ווען דאָס אינטער-נאַציאָנאַלע יודענטום וועט להלוטין עלימינירט ווערען". די „רייכסוואַרט" פערענדיגט מיט דער פער-זיכערונג, אַז די יודישע מלחמה געגען ענגלאַנד האָט זיך נאָך נישט פערענדיגט. נאָר פערקעהרט, מען דאַרף האַלטען, אַז זי האַלט ערשט אין אָנ-נעמען אַ מעהר קאָנצענטרירטע שטויס-קראַפט.

דאס וואונדער קינד מארא שפיגעל פערלאזט דייטשלאנד

בערלין. (יט"א) דאָס וואונדער-קינד מאַראַ שפּיגעל, וואָס איז מיט גרויס ערפאָלג אַרויסגע-טרעטען אַלס פילם-אַרטיסט פערלאָזט אויף שטענ-דיג דייטשלאַנד און פאָהרט אָפּ קיין פּאַריז, וואו ער וועט פאָרזעצען זיין שטודיום אין בעזונדערס די קינסטלערישע אויסבילדונג, די פילמען מיט מאַראַ שפּיגעל האָבען געהאַט גרויס ערפאָלג אין גאַנץ אייראָפּאַ.

מען לערנט „ראַסען-תורה" מיט די קינדער שוין אין די עלע-מענטאַר-שולען

בערלין. (יט"א) די האַמבורגער שול-אָרגאַנען האָבען פעראָרדנעט איינצושליסען די ראַסען-לעהרע אַלס אונטערריכטס-געגענשטאַנד אין פּראָג-ראַם פון די עלעמענטאַר-שולען פון ערשטען גראַד.

„יודען און מאַסאָנען מאַכען די וועלט-פּאָליטיק"

בערלין. (יט"א) די אַנטעקעבונג פון סאָוויעט-רוסלאַנד דורך די פעראייניגטע שטאַטען ווערט דורך דער געהיימער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער פּראָפּאַגאַנדע אויסגענוצט צו טרייבען אַ העצע געגען פּרעזידענט רוזוועלט און... ראַמזיי מאַקדאָ-נאַלד, אין אַ געהיימער שריפט, וואָס איז בעשטימט אויסשליסליך פאַר אויסלענדישע אַריער", ווערען ביידע מלוכה-לייט פעראורטיילט אַלס „פריי-מאַ-סאָנען פון הויכען שבית" הערפאַר, וואָס זיי האָ-בען זיך בכלל געלאָזט אויפ'ן וועג פון פיהרען אונטערהאַנדלונגען מיט'ן יאַפּאַנישען קאָמיסאַר, ליט-ווינאָוו", די שריפט ברענגט אַנאָנימע אויספיהרליכע „ביאָגראַפיע" פון ליטווינאָוו'ן און קומט צום אויס-פיהר, אַז עס איז דאָך מערקווירדיג, וואָס אַלע שטאַאַטסמענער, וועלכע דערפיהרען צו אינטערנאַ-ציאָנאַלע אָפּמאַכען, זענען יודען אָדער מאַסאָנען, אויב נישט ביידע צוזאַמען" און אַז דייטשלאַנד איז היינט דאָס איינציגע לאַנד אויף דער וועלט, וואָס האָט זיך בעפרייט פון דער יודישער אַפּוטראָפּסות. עס איז אַ כלל-גדול, פיהרט אויס די געהיימע שריפט, אַז די וועלט-פּאָליטיק ווערט שטענדיג געמאַכט דורך אַ קליינער קליקע יודען און מאַסאָנען, וואָס בע-שטרעבען בלויז צו ערנידעריגען די אַרישע פעל-קער.

דער רייכס-יוסטיץ-מיניסטער וועגען די „פרעמדע" השפעות אויף דער דייטשער יוריס-פּרודענץ

בערלין. (יט"א) אָפיציעל ווערט מיטגעטיילט וועגען אַ שריפטליכער ערקלערונג פון רייכס-יוסטיץ-מיניסטער ד"ר פראַנק וועגען דער לאַגע פון דער דייטשער אַדוואָקאַטור און וועגען דעם פּראָגראַם פון דער רעגירונג אויף'ן געביט פון טראָגען הילף דעם אַדוואָקאַטען-שטאַנד. אין דער אויספיהרליכער ערקלערונג ווערט צווו. אַנד. אָנגע-וויזען, אַז די דייטשע יוריספּרודענץ איז אין משך פון לאַנגע יאָהרען געווען שטאַרק בעאיינפלוסט דורך „פרעמדע", בעזונדערס — שרייבט דער מיניס-טער — איז אין דער רעכטס-וויסענשאַפט געווען שטאַרק דער איינפלוס און מאַכט פון דעם יודן, וועלכער האָט אין איהר פערגאַנקערט די אייגענ-אַרטען פון זיין ראַסע.

„פעלקישער בעאבאכטער" זעהט פאראויס, אַז אינגיכען וועלען די יודישע פליטים זיך געפינען אין אַנ'אונבעשרייבליכער נויט-לאגע

בערלין (יט"א) די מינכענער אויסגאַבע פון „פעלקישען בעאָבאַכטער", וועלכע ווערט אין אויס-לאַנד נישט פערשפּרייט. גרייפט שאַרף אָן ענג-לאַנד, פראַנקרייך און אַנדערע לענדער, בעשולדי-גענדיג די רעגירונגען פון די דאָזיגע לענדער, אַז זיי נוצען אויס די יודישע פליטים אַלס ווערקצייג צו פיהרען אַנ'אַנטי-דייטשע פּראָפּאַגאַנדע, בעת אין דער ווירקליכקייט האָבען זיי נישט, קיין שום אינ-טערעס, מיט וואָס עס איז די פליטים צו העלפען. „נישט קוקענדיג אויפ'ן עקאָנאָמישען קריזיס אין אייראָפּע, שרייבט דער „פעלקישער בעאָבאַכטער", קענען די דאָזיגע רעגירונגען געפינען נאָך גענוג מעגליכקייטען צו בעזעצען די פליטים אַלס קאָ-לאָניסטען אויפ'ן לאַנד. דער ציל איז אָבער די ליבע צו די פליטים בלויז אַ פּלאַטאָנישע און איז אויס-גענוצט געוואָרען בלויז אַלס מיטעל צו פּראָפּאַ-גירען האַס געגען דייטשלאַנד". די דאָזיגע בעמערקונגען ברענגט דער נאַצי-אָפיציאָז ביים אַרומרעדען די לעצטע פעראָרדנונג פון פּרעמיער געררינג, וועלכע שליסט די טויערן פון דייטשלאַנד אַזוי גוט ווי פאַר אַלע יודישע פליטים. דאָס בלאַט זעהט פאַראויס, אַז גאַר בקרוב וועלען די פליטים זיך געפינען אין אַנ'אונבעשרייב-ליכער נויט-לאַגע. היות עס וועט זיך אַרויסשטעלען, אַז עס עקזיסטירט שוין נישט מעהר דער אינטערעס צוליב וועלכען די דייטש-פיינדליכע רעגירונגען נוצען אויס די פליטים פאַר זייער פּראָפּאַגאַנדע געגען דייטשלאַנד. „זיי קענען אויסגענוצט ווערען געגען דייטשלאַנד בלויז אַ קורצע צייט, ווייל די בע-דינגונגען אין אונזער וועלט ענדערען זיך היינט צו טאָג זעהר שנעל", שרייבט דער „בעאָבאַכטער".

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

(ידיעות פון דער יודישער טעלעגראַפען אַגענטור)

עפּילאָג פון די אינצידענטען אין ראשון לציון

ירושלים. פאַר'ן ריכטער אין רמלה איז פאָר-געקומען דער פּראָצעס פון אַ צאָהל אַרבייטער, וועלכע זענען צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנט-וואָרטליכקייט פאַר בעטייליגען זיך אין די אינצי-דענטען בעת דער עפנונג פון רעוויזיאָניסטישען קלוב אין ראשון לציון. דער ריכטער האָט אויף אַלע אָנגעקלאַגטע אַרויפגעלעגט שטראָפען אין דער הויך פון אַ האַלב פונט ביז אַנדערטהאַלבען פונט.

פּראָטעסט-מעמאָריאַל פון ועד-הלאומי צום בריטישען קאָלאָניאַל-אַמט

ירושלים. דער ועד הלאומי האָט איבערגע-שיקט דעם בריטישען קאָלאָניאַל-אַמט אַ מעמאָ-ריאַל, אין וועלכען עס ווערט פּראָטעסטירט געגען דער נישט-גענוגענדער סובווענציאָנירונג פון די יו-דישע בתי-דין אין א"י, וועלכע איז בעזונדערס שרייענד אין פערגלייך מיט דער פולשטענדיגער אויסהאַלטונג דורך דער רעגירונג פון די מוזל-מענישע רעליגיעזע געריכטען.

בעשטעטיגט דאָס רעכט פון ועד-הלאומי צו נעמען הלוואות

ירושלים. דער הויך-קאָמיסאַר סער אַרטור וואָוקאָפּ האָט בעשטעטיגט דאָס רעכט פון ועד-הלאומי צו נעהמען אַ הלוואה אין דער הויך פון 25 טויזענד פונט, צו דעם צוועק איז נויטיג גע-ווען דורכפיהרען מיט דער צושטימונג פון קאָ-לאָניאַל-אַמט, שנויים אין דעם סטאַטוט פון ועד-הלאומי. די הלוואה, וועלכע דער ועד-הלאומי בע-קומט פון דער באַרקליי - באַנק איז איהם נויטיג אויף אויסצאָהלען פערלעגענע שכירות-חובות דער לעהרערשאַפט פון די העברעאישע שולען.

אינדוסטריעלער אויפשוואונג פון תל-אביב

תל-אביב. די אינדוסטריעלע ענטוויקלונג פון תל-אביב אין משך פון 1933 האָט געמאַכט אַ בע-דייטענדען אויפשוואונג. פאַר דער צייט זענען אין תל-אביב און איהר אונמיטעלבאַרער סביבה געגרינ-דעט געוואָרען 63 נייע פאַבריקס-אונטערנעמונגען מיט אַ גרונד-קאַפּיטאַל פון העכער 100 טויזענד פונט. דערינטער: 19 טעקסטיל-אינדוסטריעלע אונ-טערנעהמונגען (11 אין תל-אביב און 2 אין רמת-גן מיט אַ קאַפּיטאַל פון העכער 25 טויזענד פונט). 17 מעטאַל-אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען (20 טויזענד פונט), 9 פאַבריקען פון בוי-מאַטעריאַלען (העכער 12 טויזענד פונט), פּאַפּיר-אינדוסטריע און דרוקערייען 4500 פונט), 5 האָלץ-אינדוסטריעלע פאַבריקען (4000 פונט), 9 פאַבריקען פון פערשיי-דענע מינים בוימוואָל-אויסאַרבייטונגען (14 טוי-זענד פונט) און כעמיקאַליען-פאַבריקען (אַנ'ערך 20 טויזענד פונט).

דורכשניטליך פאַלט אויס אויף יעדער אינ-דוסטריעלער אונטערנעהמונג אַ גרונד-קאַפּיטאַל פון 1700 פונט. די קלענסטע אינוועסטיציע-סומע האָט בעטראָפען 500, די גרעסטע — 8000 פונט. דער ווירקליכער אָפּעראַציאָנס-קאַפּיטאַל איז אין אַלע פאַלען בעדייטענד גרעסער ווי דער גרונד-קאַפּי-טאַל. פון די 63 נייגעגרינדעטע פאַבריקס-אונ-טערנעהמונגען האָבען 61 שוין אַרויסגעלאָזען ווע-רען זייערע פּראָדוקטען אויפ'ן מאַרק.

אויפבוי-קרעדיטען פאַר דייטשע עולים אין א"י

ירושלים. „דואר היום" דערוויסט זיך, אַז די יודישע אַגענץ האָט אָפּגעשלאָסען אַנ'אָפּמאַך מיט דער „באַנק זרובבל" (צענטראַל-באַנק פון יודישע קרעדיט-קאָאָפּעראַטיווען אין א"י) און מיט דער באַנק פון אינדוסטריעלער פערבאַנד אין תל-אביב וועגען שטעלען אין רשות פון דייטש-יודישע עולים בעזונדערע מיטלען אויף דער ערטיילונג פון אויפ-בוי-קרעדיטען. די קרעדיטען וועלען ערטיילט בלויז אויף בויען נייע פאַבריקען און וואַרשטאַטען. פאַר דער צוריקצאָהלונג פון די קרעדיטען זענען איינגע-שטעלט געוואָרען גינסטיגע בעדינגונגען.

Dr. med.
Z.Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז
און לונגען-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11-1 און פון 2-3 נאָכמ.

די „בלוטיגע גרעפין"

וואָס האָט זיך געבאָדען אין דעם בלוט פון יונגע מיידלעך כדי צו בלייבען שטענדיג יונג

פון י. שטעגער.

דער ערשטער קרבן איז געווען דאָס דינסט-מיידעל, אירמגאַרד, וועלכע איז אַרונטערגעגאַנגען אין קעלער, האָט זיך אָהין אַריינגעכאַפּט די „האַר-באַס", פעררינגעלט די טיר און ער האָט זי מיט אַ שווערען שטיק האָלץ דערשלאָגען צום טויט. אין דער שטיל האָט מען זי אַרויסגעטראָגען און געבראַכט צו דער גרעפין אין באָד-צימער אַריין. דאָרט האָבען דער קאַרליק און די אַם אויפגע-שניטען דעם האַלז און די אָדערען פון דער גע-טויטעטער מיידעל, דאָס בלוט אַריינגעגאָסען אין גרוי-סע שיסלען און פון די שיסלען עס געגאָסען אויף דעם נאַקעטען קערפּער פון דער גרעפין, וועלכע האָט זיך מיט דעם געוואַשען און געשמירט מיט אונבעשרייבליכען פערגעניגען.

עליזאַבעטען האָט זיך אויסגערוכט, נאָך דער ערשטער באָד, אַז די הויט ווערט ווייכער און צאַר-טער. זי האָט געוואָלט וואָס שנעלער האָבען נאָך אַזעלכע בעדער, כדי נישט צו דערלאָזען, אַז די יאָהרען זאָלען ווייטער קענען ליגען זייער שטעמ-פּעל אויף איהר.

די דינערשאַפט האָט אָנגעהויבען צו בעמער-קען, אַז אַלע מאָל פעהלט אַנ'אַנדערע פון זיי און מען זעהט זי נישט מעהר. כדי דער שוידערליכער סמנה זאָל נישט ענטדעקט ווערען, האָט מען זיי איינגערעדט, אַז די גרעפין האָט אָפּגעזאָגט דער, אָדער יענער פאַר נישט פאָלגען ווי געהעריג איה-רע בעפעהלען.

די דינערשאַפט האָט זיך געהאַלטען אין איין ציטערן, ערשטענס, כדי מען זאָל זיך נישט דערווי-סען, וואָס פאַר אַ פערברעכענס עס ווערען דאָ בעגאַנגען. צווייטענס, ווייל מען האָט אַלע מאָל מורא געהאַט פרישע קרבנות.

דער קאַרליק און נאָך עטליכע מיטגלידער פון דער דינערשאַפט, צו וועלכע די גרעפין עלי-זאַבעט האָט געהאַט צוטרוי און וועלכע האָבען אַליין הנאה געהאַט ביים צואויזעהען די שוידערליכע מאָרדען, האָבען זיך אַרויסגעלאָזט איבער דער אַרו-מיגער געגענד צו זוכען „דינסט-מיידלעך" פאַר דער גרעפין באַטאָרי און וואָס שעהנער און יונגער אַ מיידעל איז געווען, אַלץ בעסערע מעגליכקייטען האָט זי געהאַט אָנצוקומען אויף דער „גליק-ליכער" שטעלע.

אָנצוקומען אַלס דינסט-מיידעל אין דעם פּאַ-לאַץ פון אַ פּרינץ אָדער אַ גראַף איז די קאַלע, בע-טראַכט געוואָרען באמת פאַר אַ גרויס גליק. די גאַנצע בעפעלקערונג פון לאַנד האָט געלעבט אין גרויס אָרימקייט און אין שוידערליכער אונטער-דריקונג. אַ דינער אָדער אַ דינסט אין דעם הויף פון אַ העררשער אָדער אַריסטאָקראַט האָט געהאַט די מעגליכקייט צו געניסען פון דעם רייכען טיש פון די אַדעליגע און צו האָבען אַ טייל פון די פערגעניגענס, וואָס די נאָבעל-לייט האָבען מיט-געמאַכט.

אין יענע צייטען איז דאָס לעבען פון אַ פּשוט'ען מענשען גאָרנישט ווערט געווען און דאָס פּלוצים-דיגע פערשווינדען ווערען פון אַ רייהע יונגע מיידלעך האָט נישט געקענט אַרויסרופען אַזאַ טו-מעל אָדער שרעק ווי עס וואָלט געווען דער פאַל, אין דער היינטיגער צייט. און דאָס דערקלערט טאַקע פאַרוואָס עס האָבען זיך געפונען אַזוי פיל קאַנדידאַטקעס אָנצוקומען אַלס דינסטען און אַלס קאַמער-מיידלעך אין הויף פון דער גרעפין עלי-זאַבעט נאַדאַסדי.

די „בלוטיגע גרעפין" איז געגאַנגען נאָך ווייטער: נישט בלויז האָט זי די מיידלעך צוגעזאָגט גוטע שטעלעס, נאָר זי האָט זיי אויך כ'שפּראָכען נדן, ווען זיי וועלען חתונה האָבען, פון אַזעלכע גוטע צוזאָגען האָבען די טעכטער פון אָרעמע און פערשקלאַפּטע פּויערים זיך אַוודאי נישט געקענט אָפּזאָגען.

אַט אויף אַזאַ אופן האָבען עליזאַבעטס אַגענ-טען געבראַכט צו פיהרען פון פערשידענע טיילען פון לאַנד שעהנע מיידלעך, וועמעס בלוט עס איז גענוצט געוואָרען פאַר די „יוגענד-בעדער" פון דער „נאָבעלער" גרעפין, וואָס האָט צוליב איה-רע צוזאָגען וועגען נדן בעקומען אַ גוטען נאָמען צווישען די אומוויסענדע פויערים פון בעהמען.

עליזאַבעט האָט זיך שוין מעהר נישט בעגני-גענט מיט די בלוט-בעדער אַליין. זי האָט אויך געמוזט צוקוקען ווי אַזוי די מיידלעך ווערען פער-פּייניגט צום טויט, אַליין אַנטייל נעהמען אין דער שרעקליכער פּייניגונגס-אַרבייט, וואָס האָט איהר פערשאַפט געוואַלדיגען פערגעניגען אין גענוס און געקיהלט איהר ווילדע לוסט.

אַזוי ווי די מיידלעך זענען געווען גענוג, האָט זיך עליזאַבעט שוין געקענט פערגינען, אַז בלויז פאַר איין באָד זאָלען אומגעבראַכט ווערען דריי מייד-לעך מיט אַ מאָל.

די מאָרד-צערעמאָניע פלעגט זיך אָנהויבען אינמיטען נאַכט, ווען די גאַנצע אַרומיגע געגענד איז געווען איינגעהילט אין פינסטערניש.

אין גרויסען בעלויכטענעם זאַל, אויף אַ פיינ-געבעטען שטוהל, איז די גרעפין עליזאַבעט געזעס-סען אַ האַלב-נאַקעטע און מיט ברענענדיגע אויגען און אַ היסטערישען קול געגעבען די בעפעהלען צו איהרע געטרייע דינער. די געוואוינליכע מאָרד-צערעמאָניע האָט זיך אָנגעהויבען:

דער האַרבאַטער קאַרליק האָט מיט אייזערנע ריטער אַריינגעטריבען אין זאַל דאָס ערשטע מיי-דעל. וואָס האָט געדאַרפט זיין איינע פון די קרבנות פון דעם אָוועגד. זי איז געפאַלען אויף די קניע פאַר איהר „גוט-האַרציגער" הערשערין און געבע-טען, אַז מען זאָל איהר שענקען דאָס לעבען. אָבער אין אַזעלכע מאָמענטען איז עליזאַבעט ווייט געווען צו דערפילען אַזעלכע בקשות, און אַנשטאָט צו ענטפערען האָט זי בעפוילען דעם קאַרליק אַרונ-טערצורייסען די קליידער פון דעם מיידעל, און אַ סך פאַלען איז זי אַליין געווען די ערשטע אַריינ-צושטעכען אַ שפּיז אין דעם קערפּער פון דעם קרבן און דאָס איבעריגע האָבען שוין פערענדיגט די אַם, דער קאַרליק און די אַנדערע אַרויסהעלפער.

אויף וויפיל זייערע כוחות האָבען געקלעקט, האָבען די קרבנות געשריגען, אָבער וואָס האָט עס דען געקענט העלפען? טיר און טויער זענען גע-ווען צוגעריגעלט, די לאַדענס פערהאַקט און אינ-דרויסען האָט מען אפילו קיין פּיפּס נישט געקענט הערען פון דעם, וואָס עס קומט פאַר אינעווייניג, אין דעם גרויסען זאַל פון דער גרעפינס פּאַלאַץ.

אַזוי האָט מען זיך געשפּראַוועט מיט עטלי-כע מיידלעך מיט אַ מאָל און ווען די גאָלדענע וואַנע איז שוין פול געווען מיט בלוט, האָט די גרעפין פון זיך אַראָפּגעוואָרפען דאָס לעצטע ביסעל קליי-דער, און אין דער אַנוועזענהייט פון איהרע אַרויס-העלפער זיך פּאַטשקעט מיט דעם „בלוט-באָד". דער געטרייער קאַרליק האָט אויך געהאַט דאָס גליק צו וואַשען איהר קערפּער, כדי דאָס בלוט זאָל אַריינדרינגען אין אַלע פאַלדען און קנייטשען פון איהר גוף....

גלאַט אַזוי טויטען מיט שפּיזען און העק איז שוין דער גרעפין אויך צוגעגעסען געוואָרען. איהר האָט זיך אַלע מאָל כערוואַלט עפּעס „נייעס" און דער קאַרליק האָט שוין אַזעלכע „נייעסען" צוגע-טראַכט.

ווינטער-צייט למשל, פלעגט מען די קרבנות בעגיסען מיט קאַלטען וואַסער און הערנאָך זיי אַרויסשטעלען נאַקעטערהייט אינדרויסען אויף אַ גאַנצער נאַכט, ביז זיי זענען פערפרוירען געוואָרען צום טויט. אינדערפריה האָט דער קאַרליק אַריינ-גענומען די פערפרוירענע און טויטע מיידלעך, גע-שיט הייסע קוילען אויפ'ן אייז פון זייערע קער-פּערס און ווען דאָס אייז איז געווען צושמאָלצען, האָט ער צוגעגרייט דעם פרי-מאָרגען באָד פאַר זיין האַרינטע....

(סוף מאָרגען)

א נייע חלוצישע פאזיציע אין לאדז

ווי מ'איז אונז מודיע, איז די פערגאנגענע וואָך געשאפען געוואָרען אין כאיני, אַ חלוצישע קבוצה, אָרגאניזירט פון רכוז הקבוצות א. נ. פון ויתקין.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, איז אין כאיני געגרינדעט געוואָרען אַ קאָמיטעט, בראש פון וועלכען שטייען אנגעזעהענע סוחרים.

20 יאהר „השומר הצעיר"

דינסטאָג 8 אָװ. קומט פאָר אין „פילהארמאָניע" זאַל אַ פייערליכע אַקאַדעמיע געווידמעט דעם 20-יעהריגען יובל פון „השומר הצעיר"-בעוועגונג.

דורך די צוואַנציג יאָהר האָט דער „השומר הצעיר" שפיל געליסטעט אויפ'ן געביט פון נאַציאָנאַל-געזעלשאַפטליכע ערציהונג, פון יונגען יודישען דור, געשאַפען 25 קבוצים, פון וועלכע 8 זיינען קאָלאָניזירט און ווייטערע 4 זאָלען אין דער נאָהענטסטער צייט ווערען קאָלאָניזירט. די אַקאַדעמיע האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס צווישען דער לאָדזער בעפעלקערונג.

ווייסע וואך אין קאָנסום

די דירעקציע פון דעם איינציגען ביי אונז אין שטאָט וואַרענהויז „קאָנסום" ביי דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" ראָקיטשינסקאַ 54 פראָקלאַמירט אַ „ווייסע וואָך".

אין משך פון דער ווייסער וואָך וועט קאָנסום פערקויפען די בעקאַנטע פון איהרע בעסטע קוואַליטעטען וועש און בעטציג, קאַפעס, ליילעכער, טיש-בעדעק, סערוועטען, מענער-, דאַמען און קינדער-וועש, אויך סחורות אויף שערצען און דאָס אַלץ צו רעוואָלוציאָנערע בילינסטע פרייזען. קאָנסום האָט אויך די ערלויבניש אויף צו בריינגען פאַסט-פעקלעך קיין רוסלאַנד.

פון די פוילישע טעאטערס

היינט ווערט אין שטאָטישען פוילישען טעאַטער געשפילט „איוואר קרויגער".

■ ■ ■ ■

אין „פאָפולארני" טעאטער ווערט היינט אָוונט געשפילט די קאָמעדיע „דאָס מיידעל פון נאָס".

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאָנטאָג, ד. 29-טען יאַנואַר 1934

7,00 צייט-סיגנאַל, 7,05 גימנאַסטיק, 7,20 גראַמאָפאָן, ידיעות, 7,40 גראַמאָפאָן, 7,55 הויז-ווירטשאַפט, 11,40 פרעסע, ידיעות 11,57 צייט-סיגנאַל, 12,05 מוזיק ידיעות, 12.33 סימפ. קאָנצערט, ידיעות, 3,25 עקספאָרט, 3,30 קאָמוניקאַט 3,40 גראַמאָפאָן, 3,55 גראַמאָפאָן, 4,40 לעקציע פראנצויזיש, 4,55 קאָנצערט, 5.30 קאָנצערט, 5,50 רעפערטואַר פון די טעאַטערען, קאָמוניקאַט פון לאָדז, 6,00 רעפּערטאַ, 6,20 מוזיק, 7,05 פערשידענעס, 7,25 רעפּערטאַט, 7,40 ספּאָרט, ידיעות, 8,02 קאָנצערט, 9,00 פעליעטאָן, 9,15 קאָנצערט, 10,00 מוזיק, 11,00 ידיעות, קאָמוניקאַטען, 11,05 מוזיק.

פון אויסלאַנד

5,30 רוים — קאָנצערט, 8,00 קאָפּענהאַגען — אָפּערע פון וואַגנער, 8,05 בראַטיסלאַוו — סימפ. קאָנצערט, 8.30 בערטלוי — סימפ. קאָנצערט, 8,30 וויען — קאָנצערט, 10,00 שטאָקהאָלם — אָפּערע, 11,00 לוקסעמבורג — קאָנצערט פון פוילישע מוזיק

מעלדונג

הנחה-בילעטען אין שטאָטישען טעאַטער און אין די קינאָס.

די קולטור-קאָמיסיע ביי דער בראַנזאָוור-ביבליאָטעק אַל. קאָשטשושקי 9, טעל. 191-50 גיט אַרויס הנחה-בילעטען אין שטאָטישען טעאַטער און אין די קינאָס.

2 גרויסע הנחה-סעאַנסען שבת דעם 3 פעברואַר פון 10 פריה אין קינאָ „ראָקיעטאַ" פון דעם בעריהמטען פילם „פּאָשעגנאַניע דיבראָניאַן". בילעטען צו 25 און 30 גר. צו בעקומען אין דער בראַנזאָוור-ביבליאָטעק און אין נאַהטל פעראיין, בושעשינער 5. הנחה-בילעטען אויך דער פרייטאָגדיגער פאָרלעזונג אין געזעל. פריינד פון אַרב. פאָלקס. אַל. קאָשטשושקי 21 פון ה. דראַבקין אַדי"ש „דאָס פּראָבלעם פון פאַמיליע און דער סאָוויעטישער ליטעראַטור". בילעטען צו בעקומען אין דער ביבליאָטעק פון 10 פריה ביז 2 נאָכמ. און פון 4 ביז 10 אָוונט.

קלאָנג-קינאָ **CAPITOL** זאַוואַדזקאַ 16

היינט פּרעמיערע! טירעו מיר!

Lidja Roberti, Ricardo Cortez i Claudette Colbert

אין פּאַראַמאַונטס סופערפילם א. נ.

„די גרויסע זינדיגערין"

דראַמע פון אַ מאָטער—אַ קורטיזאַנע. אויסער'ן פּראָגראַם: פּאַראַמאַונטס וואָכען-זשורנאַל. אָנהויב 4.30 נאָכמ., שבת און זונטאָג—12.30 בייטאָג.

BILANS SUROWY

Łódzkiego Banku Depozytowego, Sp. Akc. w Łodzi

STAN CZYNNY na dzień 31 grudnia 1933 r. **STAN BIERNY**

STAN CZYNNY		STAN BIERNY	
Kasa i sumy do dyspozycji Zł.	2.173 348.74	Kapitały własne: a) zakładowy 2.520.000.— Zł. b) zapasowy 1.260.000.— c) amortyz. 24.822.87	3.804.322.87
Papiery wartościowe . .	983.551.13	Wkłady i r-ki bieżące . .	16.143.150.14
Banki	2 786.449.84	Zobowiązania inkasowe .	138.675.21
Weksle zdyskontowane .	9.557.780.50	Redyskonto weksli . . .	1.933.609.84
Rachunki bieżące . . .	9.915.481.11	Banki . . . . . , . .	2.798.030 09
Nieruchomości	206.857.32	Procenty, prowizje i różne zyski	1.960.099 61
Różne rachunki	421.410.05	Oddziały	36 393.05
Koszty handlowe. . . .	1.223.338.79	Różne rachunki	333.055.79
		Zyski z lat ubiegłych . .	180.380 88
	27.268.217.48		27.268.217.48

Gwarancje — Zł. 1.623.916 80
Inkaso — „ 1.390 693.89

השבת אבדה.

ס'איז מיר פערלוירען געוואָרען איין פּאָרטמאָנע מיט פערשידענע דאָקומענטען און וועקסלען. איין וועקסעל אויף 100 זל. אויסשט. י. גאָלדבערג, זשיראָ ב. גאָלדבערג, נומער פון וועקסעל 15/6, צאָהלבאַר 24/5 און 100 זל. צאָהלבאַר 25/5 נומ' פון וועקסעל 16/6 אויף גאָלדבערג'ס. אויך אַ פּראָטעסט פון פוזען אויף 156 זל. אויסשט. קושעוואסקי, זשיראָ פריליך. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג. אָבצוגעבען נעגען בעלוינונג ביי ל. קאָסטענבוים, זגערזשער 53. 317

וויכטיג פאַר דער לאָדזער בעפעלקערונג

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז איז ערעפענט געוואָרען דאָס

אמבולאַטאָריום

ביים פעראיין „עזרת עניים" נאַרלודקאַ 8, טעל. 153-99

וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן אָרט פון 9 פריה ביז 7 אָוו. שיקט אַרויס דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים

ווי אויך דענטיסטישע הילף

ושטשיקעס אין דער אַמבולאַטאָריע און אויסער דער אַמבולאַטאָריע פאַר אַ מינימאַלען אָבצאָהל נעהמט אויך אָן געבורטען און אַלע אַרט אָנעליזען. מינימאַלע אָפּצאָהלונגען.
די פערוואַלטונג.

וויכטיג פאַר דאַמען

נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגעמאַכט די עלטסטע

היטע!

אויף גאַנץ נייע און אויך נייע היטען צו

3.50

געדענקט די אַדרעס

„TOLA"

23 Zawadzka 23

II wejście parter.

שלאָסעריי-אַרבייטען.

ווי אויך אויטאָגענישע שווייסונגען, מעטאַל-בעאַרבייטונגען, מעשינען-טיילען פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאָנסטאַנטינער 11/13

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי

אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ראַקאַלעז

איבערצוגעבען אַ אייגעפיהרט געוועלב מיט אַ וואוינונג קאָנסטאַנטינער 50. צו ערפאַהרען ביים ווירט. 318

צו פערמיטען אַ וואוינונג אַ שטוב מיט אַ קיך אויף דעם ערשטען שטאָק אין פראָנט אויף פראַנציסקאַנער גאַס. צו ערפאַהרען אויף פאַמאָרסקאַ גאַס 35 ביי צוקערמאַן. 316

Przyjmę 2-ch panów na mieszkanie przy inteligentnej rodzinie. Wiadomość: Pomorska 14, m. 4–5. 321

פערשידענעס

וועקסעל אויף 25 זל. אויסשטעלער לייזער רעדליך, זשיראָ מ. רעדליך צאָהלבאַר דעם 30 יאַנואַר איז פאַר אונגילטיג ערקלערט. ח. לעווקאָוויץ. 319

שאַרפען און פעררוכטען שערען, ראַזיר-מעסער, וויזשימעשקעס און פלייש-מאַשינען, שנעל, ביליג און רעעל, ביי פירמע בורין, גאַוואָמיעסקע 15.

קוואַליפיצירטע שניידערין זוכט אַ פּאָסטען פאַר אַ קליינעם געהאַלט, אָפּפרעגען אונטער „S" אין אַדמיניסטראַציע פון דער צייטונג.

פאַר גאַלד, ביזשוטעריע

און לאָמבאַרד-קוויטען צאָהלט די העכסטע פרייזען

איזידאָר ט יאלקאַ

פּיעטריקאַווער 7.

Dr. med. **Niewiażski**

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9 - 1 פאַרמיטאָג. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאַווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען - קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונד.

LECZNICA

chorób

uszu, nosa i gardła

מיט שטענדיגע בעטען

עס אָרדינירען די דאָקטוירים:

Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI

PIOTRKOWSKA 55

fr. I p., tel. 174-74.

Dr.

S. Kantor

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 4—9 אָוו., זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ.

כירורגישער קאַבינעט

D. med.

J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף

Narutowicza 9 tel. 122-95

אָפּעראַציעס, אַבאָרטונקעס, היילט ושילעקעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אָוו.

לעמשניצע-פּרייזן.

כירורגישער קאַבינעט

Dra med.

M. Kantor

איז געוואָרען איבערגעטראָגען אויף זשעלאָנאַ 5

טעל. 112-22

נעהמט אָן פון 1—3 און פון 6—8 אָוו.

לעמשניצע-פּרייזן.

זיכערע הילף און אַ רפואה!

אָהן אָפּעראַציע, אָהן בלוט, אָהן אַ מעסער און אָהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין נוף, פאַר הויקערס אָהן פיס.

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס און אַ מענשען-קאָפּ, און עס פעלט אַרײַן אין דעם פיס איז דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קנאָכען ווערט ער בראָנדיג און שטערבליך. ספּעציעלע גוטע היילן-באַנדאַזשען בעזונדערע זיכער דעם שווערסטען ברוך, ווי אויך פאַר הויקערס, לײַמונגען ספּעציעלע היילן-גאָרסעטען און אָפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פלאַטפיס, ווי אויך קונסטליכע נאַטירליכע פיס.
עמפּפאַנג טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

אַכטונג

זייט דעם ערשטען אָקטאָבער ד. י. ווערען אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט נור פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט.

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין דאַנקבאַרקייט דעם גרויסען אָרטאָפּעד. ספּעציאַליסט דיר. י. ראַפּאַפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10, פראָנט, פּאַרטער, פאַר זיין אַרויסרעטען מיך פון אַ שווערער ברוך-קראַנקהייט. דער ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט האָט נישט געשיקט קיין אַרבייט, בעת ס'האָט מיר געדראָהט אַ געפאַהר און האָט מיך דערפיהרט צו אַ גאַרטען געזונד-צושטאַנד. נאָך 3 וואָכען טראָגען זיין ספּעצ. היילן-באַנדאַזש פיהל איך מיך נישט בלויז געזונד נעגען אַ געפאַהר, נור פּולשטענדיג געזונד.
אַרוויל דרעשלער, לאָדז, ווסכאָדניאַ 4. (8)

אַנאָנסען-פּרייזן פאַר אַ מילימעטער-שורה

פאַר'ן טעקסט—[illegible] גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60— 4
זעכ'ן טעקסט—12 . . . . . . 18— . . . . .
אויסער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס איבעריגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט צושטעלען אין הויז. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אמעריקא—1 דאָל.

מאַנוסקריפּטען, וועלכע ווערען נישט געדרוקט ווערען נישט צוריקגעשיקט. פאַר'ן אינהאַלט פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Braustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman